

Taalbeleidsplan HPC centrum 2019-2023

Voorwoord

Voor u ligt het taalbeleidsplan van Het Praktijkcollege Centrum (HPC Centrum) te Rotterdam voor de schooljaren 2019 t/m 2023. Dit taalbeleidsplan geeft inzicht in hoe het taalonderwijs vormgegeven wordt binnen onze school en hoe er de komende jaren gewerkt zal worden aan een verbetering van de taalvaardigheden en woordenschat van onze leerlingen. De wijze waarop ons taalonderwijs wordt verzorgd is het resultaat van alle ontwikkelingen en verbeteringen die de afgelopen schooljaren zijn doorgevoerd. Dit beleidsplan zal jaarlijks worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld worden, zodat de beoogde doelen behaald kunnen worden.

Het vorige taalbeleidsplan (2015-2019) is geëvalueerd en herschreven door de locatieleider, de teamleider en de intern leerlingbegeleiders. Het plan dat voor u ligt is dan ook gestoeld op het voorgaande taalbeleidsplan, waarbij ontwikkelingen en wijzigingen doorgevoerd zijn.

Voorafgaand aan het herschrijven van het beleidsplan is onderzoek gedaan naar de huidige situatie. Vanuit de huidige situatie, de missie en visie van de school en de gewenste situatie zijn er een aantal korte en lange termijn doelen opgesteld om het overkoepelende doel, het verhogen van het taalniveau van de leerlingen, te ondersteunen. Deze doelen zijn toegespitst op de leerlingen, het onderwijs in het algemeen, de toetsing en de deskundigheid van het personeel. De doelen kunnen als leidraad van dit taalbeleidsplan worden gezien.

Het hele team van HPC Centrum heeft een bijdrage geleverd aan dit plan, waardoor het een plan van alle teamleden is geworden.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Jamie Visser, Jessica Jansen, Melissa de Bruijn en Roxanne van Tol
HPC Centrum

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Inleiding.....	4
1. Schoolprofiel.....	5
1.1 Algemene beschrijving van HPC Centrum	5
1.2 Beschrijving van het team	6
1.3 Leerlingenpopulatie	6
1.4 Schoolgrootte	6
1.5 Missie en visie	7
1.6 Onderbouwing vanuit de theorie.....	7
2. Huidige situatie	10
2.1 Aanbod en methodeopbouw.....	10
2.2 Convergente en divergente differentiatie	13
2.3 Huidige toetsing en examinering	14
2.4 Aandacht voor... ..	17
3. Doelstellingen.....	21
3.1 Subdoelen	21
3.2 Streefniveau 1F	22
3.3 Uitstroomperspectief	25
4. Organisatie en taakverdeling	28
5. Implementatieplan	30
6. Evaluatie en monitoring.....	40
Bijlage 1: TNT.....	41
Bijlage 2: Omrekentabel.....	43
Bijlage 3: Kerndoelen vanuit StruX	44
Bijlage 4: Strategieënboek	50

Inleiding

Het huidige taalbeleidsplan voor de schooljaren 2019–2023 is een vervolg op het vorige beleidsplan en bevat wijzigingen en ontwikkelingen die met behulp van het vorige plan zijn doorgevoerd binnen het taalonderwijs van onze school. In het taalbeleidsplan wordt beschreven hoe het taalonderwijs de komende jaren wordt vormgegeven, hoe een doorlopende leerlijn in ons taalonderwijs wordt gecreëerd en hoe alle docenten dezelfde taal kunnen spreken. Wij vinden het van essentieel belang dat de leerlingen de handelingen en strategieën gaan (her)kennen en toepassen in de dagelijkse praktijk. Taalbeleid is een zaak van de hele school. Taalbeleid heeft pas effect als het door alle betrokken partijen wordt ondersteund en als het in alle leerjaren invulling krijgt.

Belangrijk is dat ieder personeelslid die leerlingen begeleidt/onderwijs biedt:

- Op de hoogte is van de uitgangspunten uit het taalbeleidsplan;
- De inhoud van het taalbeleidsplan kent;
- Daadwerkelijk de vertaalslag kan maken naar de klas én de individuele leerling;
- Verantwoordelijk is voor de uitvoering van het plan.

Het taalbeleidsplan is als volgt opgebouwd:

- Een beschrijving van het schoolprofiel;
- De huidige situatie van het taalonderwijs op HPC Centrum;
- Doelstellingen voor ons taalonderwijs en voor onze leerlingen;
- De organisatie en taakverdeling van ons taalonderwijs;
- De wijze waarop geëvalueerd en gemonitord wordt.

1. Schoolprofiel

HPC Centrum stond tot juli 2017 bekend als LMC Praktijkonderwijs Schietbaanstraat. HPC Centrum is een school voor praktijkonderwijs. Dit type onderwijs is bedoeld voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar die ondersteuning nodig hebben bij het leren en beter leren in de praktijk dan alleen uit een boek. Praktijkonderwijs is net als het vmbo een vorm van regulier voortgezet onderwijs. In principe duurt praktijkonderwijs vijf tot zes jaar, afhankelijk van hoe oud de leerling is. In Nederland wordt praktijkonderwijs op ongeveer 176 scholen verzorgd. Het praktijkonderwijs leidt leerlingen op voor wonen, werken, burgerschap en vrije tijd. HPC Rotterdam bestaat uit drie scholen voor praktijkonderwijs, waarvan twee scholen zich in Rotterdam-Zuid bevinden en één locatie in het centrum staat. Elke school heeft zijn eigen karakter met een eigen team en leerlingen. Waar mogelijk werken de scholen samen en versterken zij elkaar. HPC Rotterdam maakt onderdeel uit van het schoolbestuur LMC Voortgezet Onderwijs (afgekort tot LMC-VO).

1.1 Algemene beschrijving van HPC Centrum

HPC Centrum is een kleinschalige school in het centrum van Rotterdam. De school telt ruim 200 leerlingen. De klassen bestaan uit maximaal 16 leerlingen en elke klas heeft een eigen mentor toegewezen gekregen die het aanspreekpunt vormt voor de leerlingen en de ouders/verzorgers. Daarnaast stimuleert de mentor de werkhouding van de leerling en stelt hij samen met de leerling het Individueel Ontwikkel Plan (IOP) op. De leerlingen krijgen les op hun eigen niveau. Bij alle vakken wordt continu gedifferentieerd tussen de verschillende niveaugroepen waarin de leerlingen werken. Er kan daarom ook wel gesproken worden van onderwijs op maat. De school bereidt de leerlingen voor om zo zelfstandig mogelijk deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Elke leerling heeft een talent en wil dit graag laten zien. Onze school wil de leerlingen graag helpen bij het ontdekken en ontwikkelen van hun talenten. Voor iedere leerling wordt daarom een passende leerroute samengesteld om zo iedere leerling de kans te geven zijn vaardigheden en talenten te ontwikkelen.

Leerlingen starten op HPC Centrum in het eerste leerjaar, tenzij het om zij-instromers gaat. Op basis van de adviezen van de basisschool en de resultaten van toetsen en tests die direct na de zomervakantie worden afgenomen, wordt bekeken in welke niveaugroep een leerling hoort. De leerlingen krijgen diverse vakken aangeboden, zoals rekenen, Nederlands, Engels, cultuur en maatschappij, sociale vaardigheden, ICT, beeldende vorming en lichamelijke opvoeding. Daarnaast biedt onze school vier praktijkvakken aan, wat tevens de uitstroomrichtingen zijn. Deze vakken zijn detailhandel, horeca, techniek en zorg & welzijn. Aan het eind van het derde leerjaar kiest de leerling één praktijkvak waarin hij zich wil specialiseren en waarin hij uiteindelijk zal uitstromen. Het doel van praktijkonderwijs is namelijk dat leerlingen uitstromen naar een betaalde baan. Naast dat de leerlingen deze praktijklessen op school volgen, lopen zij ook stage. De stage start al in het eerste leerjaar in de vorm van een interne stage. Vanaf het tweede leerjaar gaan de leerlingen één dag extern stage lopen. In de leerjaren die daarop volgen komt er steeds één stagedag bij, waarin de leerlingen hun beroepsvaardigheden kunnen oefenen in de praktijk. Uiteindelijk is het doel dat de leerlingen zich zelfstandig staande kunnen houden in de huidige maatschappij en in staat zijn om een betaalde baan te bestendigen.

1.2 Beschrijving van het team

Het team bestaat uit 34 personeelsleden, bestaande uit 16 docenten, vier onderwijsassistenten, vier jobcoaches, twee administratief medewerkers, een conciërge, drie zorgmedewerkers, een kantinemedewerker en twee managementleden (een locatieleider/scholengroep directeur en een teamleider). De meeste docenten zijn daarnaast ook mentor. Elke klas heeft een vaste mentor, waarbij het streven is dat de mentor voor twee jaar verbonden blijft aan de klas. De mentor verzorgt wekelijks de meeste lessen aan de mentorgroep en onderhoudt het contact met de leerlingen en ouders/verzorgers. In de lessen worden de docenten regelmatig ondersteund door onderwijsassistenten. Het kan zijn dat een leerling ergens speciale hulp of begeleiding bij nodig heeft die de mentor niet kan bieden. Als dit zo is, bespreekt de mentor dit met het schoolondersteuningsteam. Dit team bestaat uit een ondersteuningscoördinator, een intern leerlingbegeleider voor de bovenbouw, een intern leerlingbegeleider voor de onderbouw, een orthopedagoog of psycholoog, een schoolmaatschappelijk werker en het management. Zij komen elke week bij elkaar voor het schoolondersteuningsoverleg (SOT). Tijdens dit overleg wordt door de verschillende disciplines beoordeeld welke extra hulp nodig is voor een leerling en hoe dit het beste geregeld en ingezet kan worden. Soms kan die hulp op school worden aangeboden, maar het is ook mogelijk dat er een hulpverlener van buiten de school ingeschakeld wordt. In dat geval kan het Zorgadviesteam (ZAT) ingeschakeld worden, wat bestaat uit een netwerk van externe deskundigen. Naast de mensen van het ondersteuningsteam bestaat het ZAT uit een schoolarts, de leerplichtambtenaar, de wijkagent en andere hulpverlenende instanties.

1.3 Leerlingenpopulatie

Om toegelaten te worden tot het praktijkonderwijs hebben leerlingen een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) nodig en moet er sprake zijn van leerachterstanden van minimaal 50% op het gebied van taal en/of rekenen ten opzichte van leeftijdgenoten. Er is sprake van een multiculturele populatie. Dit houdt in dat de leerlingen uit diverse sociale, economische en culturele achtergronden komen. Daarnaast is een deel van de leerlingen een NT2 leerling. Dit houdt in dat het Nederlands als tweede taal gehanteerd wordt en niet de moedertaal is die thuis wordt gesproken. Dit geldt voor meer dan de helft van de leerlingen. Binnen de school zijn leerlingen met minimaal 13 verschillende nationaliteiten. De leerlingen zijn afkomstig uit diverse Rotterdamse wijken, maar komen voornamelijk uit het Nieuwe Westen, Middelland en Delfshaven.

1.4 Schoolgrootte

HPC Centrum is een kleine school met ruim 200 leerlingen. De leerlingen zijn verdeeld over 14 groepen, waarvan twee eerstejaars-, twee tweedejaars-, drie derdejaars-, twee vierdejaars- en vijf vijfdejaars klassen. Een klas bestaat uit ongeveer 16 leerlingen. Doordat het een kleine school is, kennen de leerlingen en de docenten elkaar snel, wat bijdraagt aan een open en betrokken sfeer.

1.5 Missie en visie

HPC Centrum ontleent haar missie in de eerste plaats aan de missie van LMC-VO. LMC-VO heeft een interconfessionele en algemeen bijzondere grondslag. LMC-VO biedt onderwijs dat goed aansluit op het ontwikkelingsniveau van haar leerlingen en stelt hen in staat om een eigen plaats te verwerven in de maatschappij. Zij streeft naar het hoogste leerrendement voor iedere leerling. LMC-VO streeft er niet alleen naar om het beste uit haar leerlingen te halen, maar past haar principes ook toe op haar personeel. Ook medewerkers worden gestimuleerd om hun talenten te verzilveren.

Missie en visie HPC Rotterdam

HPC Rotterdam stelt als visie dat de jongeren, na het doorlopen van het praktijkonderwijs, zo zelfstandig en volwaardig mogelijk kunnen participeren in de maatschappij. Zij zijn in staat zelfstandig te wonen, te werken, hun vrije tijd zinvol te besteden en zij zijn een volwaardig deelnemer in de samenleving. Om dit te kunnen, moeten de jongeren zowel algemene (sociale) vaardigheden als beroepsspecifieke vaardigheden ontwikkelen. HPC Rotterdam gaat uit van de talenten van de jongeren en daagt hen uit de eigen mogelijkheden van zelfstandigheid, zelfverantwoordelijkheid en zelfredzaamheid te ontwikkelen en volledig te leren gebruiken.

HPC Rotterdam realiseert haar visie door systematisch en doelgericht te werken aan individuele leertrajecten. Vanuit de missie worden er gesprekken met de jongeren gevoerd om te bepalen wat iedere jongere nodig heeft om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Daarnaast is er oog voor wat de maatschappij van mensen en jongeren vraagt. Op basis daarvan wordt het onderwijs afgestemd op de huidige eisen voor een volwaardige deelname aan de samenleving. Om ervoor te zorgen dat de jongeren optimaal leren en presteren, richten alle medewerkers van HPC Rotterdam het leerproces zo effectief, uitdagend, stimulerend en betekenisvol mogelijk in. Daarvoor is het nodig stapsgewijs haalbare doelen te formuleren en manieren te vinden om die doelen te bereiken. HPC Rotterdam is een netwerkschool en staat open voor de wereld buiten de school. Waar nodig betrekken de scholen hier externe partijen bij, zoals gemeenten en deskundigen, en zetten zij zich proactief in om het beleid passend te houden. Daarnaast blijven de scholen in gesprek met de omgeving; met werkgevers, met ouders en met maatschappelijke organisaties om zicht te krijgen op wat de leerling nodig heeft om in de maatschappij te kunnen (blijven) functioneren en er zorg voor te dragen dat de jongeren goed terecht komen.

1.6 Onderbouwing vanuit de theorie

Hieronder volgen een aantal verwijzingen naar de theorie, waarbij een koppeling wordt gemaakt naar hoe dit binnen HPC Centrum geldt en hoe dit al dan niet wordt toegepast binnen het (taal)onderwijs.

Taal speelt een belangrijke rol in het dagelijks leven. Waar je ook bent, je komt taal tegen. Op school, in de thuissituatie, maar ook wanneer leerlingen contact hebben met elkaar. Taal in het onderwijs is van groot belang. Taal is het "voertuig" om kennis, vaardigheden, competenties te verwerven.

Als leren niet vanzelf gaat, moet er sprake zijn van een sterke omgeving. Om een vaardigheid te beheersen, is het nodig om deze te oefenen. Als je talent hebt voor een vaardigheid is er minder oefening nodig dan wanneer het 'iets onder de knie krijgen' meer moeite kost en niet of minder vanzelf gaat. Voor taal is dit niet anders. Kinderen met een normale taalontwikkeling hebben oefening en herhaling nodig om steeds weer iets nieuws te leren en dit te automatiseren. Kinderen met leerachterstanden op het gebied van taal hebben veel meer ondersteuning, extra oefening, hulpmiddelen en support nodig om te vorderen op de taalkundige ontwikkelingslijn. Op het praktijkonderwijs ondervinden veel leerlingen moeilijkheden met het vak Nederlands. Deze moeilijkheden zijn zo divers, dat het ook niet anders kan dan leerlingen op hun eigen niveau te laten werken. Door middel van verschillende werkboeken en visueel ondersteuningsmateriaal probeert de docent de leerling steeds een stapje verder te helpen. Voor leerlingen die daarnaast nog meer begeleiding nodig hebben, worden RT (remedial teaching) en IVIO-examentrainingen georganiseerd voor het vak Nederlands. In het praktijkonderwijs moet echter ook aandacht zijn voor de leerlingen met een kleinere leerachterstand op het gebied van taal. Ook zij willen zich verder ontwikkelen en hebben extra oefening en uitdaging nodig, zodat het vak interessant blijft.

"Een voldoende woordenschatbeheersing is cruciaal voor taalvaardigheid. Je hebt immers woorden nodig, en kennis over hun betekenis en gebruik om je gedachten en ideeën over te kunnen brengen, en dit zowel mondeling als schriftelijk. Ook voor het begrijpen van geschreven en gesproken taal is woordenschat belangrijk; zo is woordenschat de belangrijkste factor voor tekstbegrip, dat blijkt telkens weer uit onderzoek (o.a. Snow 2006, Hacquebord e.a. 2004)."

Goed taal- en leesonderwijs is, samen met goed rekenonderwijs, van grote invloed op de kansen van onze leerlingen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Als een leerling succesvol wil participeren op de arbeidsmarkt is het van belang dat hij/zij teksten kan lezen en begrijpen en op een goede manier kan communiceren. Een loonstrookje kunnen lezen en begrijpen of een cv kunnen schrijven is belangrijk om zelfstandig te functioneren in de maatschappij. Het is dus noodzakelijk en van groot belang dat taal en lezen, samen met rekenen/wiskunde, voortdurend en expliciet aandacht krijgen binnen het gehele onderwijsprogramma.

Leerlingen zijn verschillend en hebben verschillende mogelijkheden, ook waar het taalvaardigheden betreft. Met inachtneming van de verschillen stellen we dat vrijwel alle leerlingen kunnen leren schrijven en lezen. Het is vooral de wijze waarop het taalonderwijs wordt aangeboden en de mogelijkheden van de individuele leerling, die bepalen hoe succesvol leerlingen in het taalonderwijs zijn.

De transfer van taalvaardigheden naar andere leergebieden en vakken is een belangrijk punt van aandacht. Zowel bij theorie- als bij praktijkvakken, maar ook bij de stage, is het belangrijk dat taalvaardigheden geïntegreerd aangeboden worden. Bij de lessen techniek kan bijvoorbeeld een stappenplan of werkplan gelezen worden, bij de horecalessen ligt het voor de hand dat er recepten gelezen worden. Er wordt binnen HPC Centrum van uitgegaan dat wanneer taalonderwijs in een contextrijke omgeving en betekenisvol aangeboden wordt, dit de resultaten positief zal beïnvloeden.

De uitgangspunten van dit taalbeleidsplan zijn als volgt:

- Tijdens alle vakken wordt er aandacht besteed aan de benodigde taalvaardigheden;
- Voor iedere leerling worden er drie keer per schooljaar verschillende leerdoelen op het gebied van taal opgenomen in het IOP. Elke leerling krijgt Nederlands als AVO-vak én vakspecifiek aangeboden. Het aantal doelen dat de leerling dient te behalen wordt afgestemd op de mogelijkheden van de leerling en dit wordt geregistreerd in het vastgestelde IOP-format in Profijt;
- De individuele taaldoelen worden afgestemd op het uitstroomperspectief en de mogelijkheden van de leerling.
- Er wordt gebruikgemaakt van interactief taalonderwijs. De zes kenmerken hiervan zijn: het formuleren van ambitieuze doelen, een passend aanbod per leerling/groep realiseren, gebruikmaken van effectieve instructies, goed omgaan met verschillen tussen leerlingen, effectief gebruikmaken van de beschikbare lestijd en toetsing en de vooruitgang bewaken;
- Er is aandacht voor convergente en divergente differentiatie.

2. Huidige situatie

Binnen HPC Centrum wordt taal op twee manieren aangeboden, namelijk tijdens AVO (Algemeen Vormend Onderwijs) en tijdens vakspecifiek Nederlands. Taal tijdens de AVO-lessen wordt verzorgd door de mentor. De vakspecifieke taallessen worden verzorgd door een docent met (vakspecifieke) kennis op het gebied van taal. Tijdens alle lessen wordt er aan de individuele leerdoelen gewerkt en krijgen de leerlingen een programma aangeboden dat zoveel mogelijk is afgestemd op de individuele behoefte en wensen van de leerling (het IOP). Tijdens de AVO-lessen wordt gebruikgemaakt van minimaal twee en tijdens de vakspecifieke lessen van minimaal drie niveaugroepen.

2.1 Aanbod en methodeopbouw

Er wordt sinds het schooljaar 2015-2016 gewerkt met het lesmateriaal van StruX. Deze methode is leidend voor de AVO-lessen. Van dit lesmateriaal zijn alle beheersingsdoelen en competenties in kaart gebracht en SMART geformuleerd in Profijt. De verschillende onderdelen van de Nederlandse taal, namelijk lezen, luisteren, spreken en schrijven zijn elk uitgewerkt in aparte werkboeken en uitgesplitst in verschillende delen, oplopend in moeilijkheidsgraad. Naast StruX wordt er gebruikgemaakt van de methode Deviant, wat bestaat uit een werkboek en een online oefenplatform genaamd Studiemeter. Tijdens de AVO-lessen wordt Nieuwsbegrip ingezet om het (begrijpend) lezen te oefenen. Voor leerlingen die behoefte hebben aan extra oefenmateriaal is er de mogelijkheid om te oefenen met Blokboek, Spelling in de lift en Begrijpend lezen ABCDE.

Er zijn schoolbrede afspraken gemaakt over de opbouw van de lesmethodes. Er wordt gestart met het afnemen diverse toetsen en testen aan het begin van het schooljaar. Door middel van een (fouten)analyse worden de mogelijkheden van de leerling in kaart gebracht en wordt de beslissing gemaakt uit welk boek de leerling gaat starten tijdens de vakspecifieke lessen. Voor de AVO-lessen geldt dat aan de hand van de toets- en testanalyses wordt bepaald in welke niveaugroep de leerling komt, wat vervolgens bepalend is voor de hoeveelheid opdrachten die de leerling moet maken, de moeilijkheidsgraad van de opdrachten en de verwachtingen die de docent aan de leerling kan stellen.

De leerlingen worden voor de vakspecifieke lessen ingeschaald in één van de onderstaande methodes op basis van niveautoetsen. De opbouw in de methodes loopt, van boven naar beneden, van gemakkelijker tot moeilijker:

Methode
StruX taalverzorging deel 1
StruX taalverzorging deel 2
StruX taalverzorging deel 3
Deviant Starttaal Instap (deel A en deel B)
Deviant Via Vooraf: Op weg naar 1F
Deviant Via Vervolg (deel A en deel B)
Deviant 1F
Deviant 2F VO
Deviant 2F MBO (entreetraject)

StruX

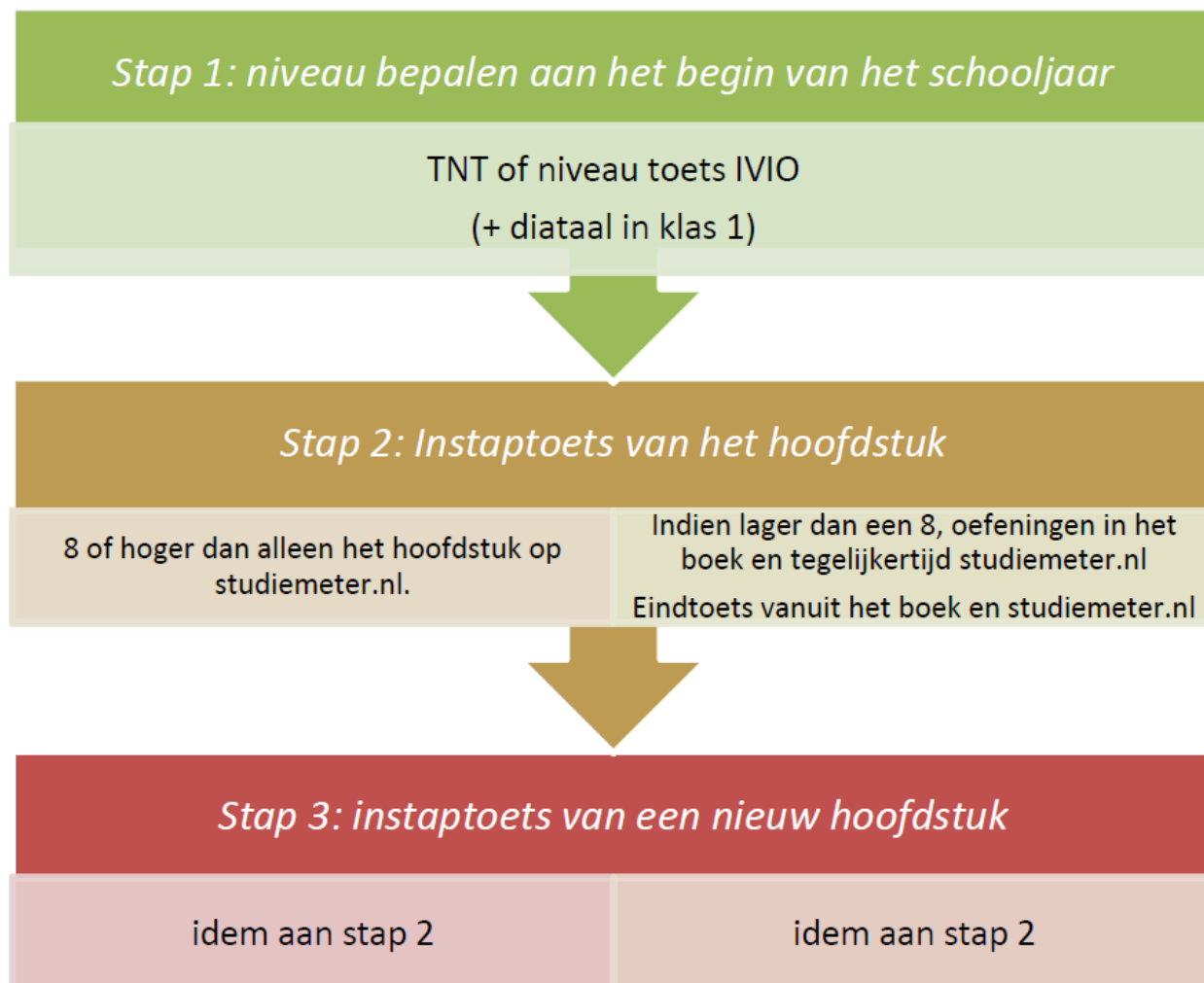
Tijdens de AVO-lessen wordt sinds 2015 gewerkt met het lesmateriaal van Strux. Van deze methode zijn alle beheersingsdoelen en competenties in kaart gebracht en SMART geformuleerd. Deze doelen staan ook beschreven in Profijt, zodat deze direct in het IOP van de leerling verwerkt kunnen worden. De mentor beoordeelt deze doelen door er een waardering aan te hangen in de vorm van sterren. Zodra een boek is afgerond, verdient de leerling een certificaat met de behaalde doelen wat toegevoegd kan worden aan het individuele portfolio. Het aantal te behalen doelen hangt af van de niveaugroep waarin de leerling zich bevindt. Elk taalonderdeel is uitgewerkt in aparte werkboeken. Deze boeken zijn verspreid over de eerste vier leerjaren. De verdeling hiervan is in onderstaand schema te zien.

	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3	Leerjaar 4
Periode 1	Spreken & gesprekken deel 1	Schrijven deel 2	Taalverzorging woord & zin deel 2	Lezen deel 5
Periode 2	Luisteren deel 1 Schrijven deel 1	Spreken & gesprekken deel 3 Schrijven deel 3	Spreken & gesprekken deel 4	Spreken & gesprekken deel 5
Periode 3	Spreken & gesprekken deel 2	Taalverzorging woord & zin deel 1 Luisteren deel 2 Schrijven deel 4	Lezen deel 4 Schrijven deel 5	Basisvaardigheden Nederlands deel 1 (en evt. 2)

Deviant

Tijdens vakspecifiek Nederlands wordt gewerkt met de methode Deviant. Om dit individueler en passender te maken, worden de werkboeken aangevuld met het digitale programma Studiemeter. De thema's en hoofdstukken van het boek komen terug in Studiemeter, waardoor de leerling in staat wordt gesteld om (eindeloos) te oefenen met de onderdelen van de verschillende hoofdstukken. Daarnaast kunnen de leerlingen via Studiemeter certificaten behalen voor afgeronde thema's, die vervolgens toegevoegd kunnen worden aan het digitale portfolio van de leerling in Profijt. Ook voor Deviant zijn de beheersingsdoelen en competenties SMART geformuleerd. De behaalde leerdoelen worden gewaardeerd in Profijt. Er gelden afspraken binnen de school over de opbouw van de lesmethodes. Aan het begin van elk schooljaar wordt een toets afgenomen om het niveau en het bijbehorende werkboek voor de leerling te bepalen. Daarnaast wordt ieder hoofdstuk voorafgegaan aan een instaptoets, zodat de docent en de leerling kunnen zien waar de leerling extra hulp bij nodig heeft. Aan de hand van een foutenanalyse en de mogelijkheden van de leerling wordt gestart met een hoofdstuk uit het werkboek. Indien een leerling voor de instaptoets een acht of hoger haalt, maakt hij/zij het bijbehorende hoofdstuk alleen op Studiemeter. Indien het resultaat lager dan een acht is, maakt de leerling ook de bijbehorende oefeningen uit het werkboek. Ieder hoofdstuk wordt zowel in het boek als op Studiemeter afgerond met een eindtoets.

Hieronder een schematische weergave van het bepalen van de niveaus en de juiste werkboeken:

Interpreteren en analyseren TNT

TNT staat voor Taalniveautest en wordt gebruikt om het niveau van de leerling op het gebied van lezen, spelling, stijl en woordenschat vast te stellen. Het interpreteren en het analyseren van de testuitslagen wordt door de leerlingbegeleiders, ondersteund door het MT, gedaan. Een richtlijnschema wordt hieronder weergegeven.

Uitslag TNT	Startniveau boek
Lager dan 25%	StruX deel 1
Tussen de 25%-33%	StruX deel 2
Tussen de 33%-50%	StruX deel 3
Tussen de 50%-65%	Starttaal instap
Tussen de 66%-80%	Op weg naar 1F
Hoger dan 80%	Via vervolg 1F

Taalkwartier

Het taalkwartier wordt sinds 2016 vanaf de herfstvakantie tot aan het eind van het schooljaar aangeboden aan de eerste en tweede klassen. Aan het begin van elke schooldag wordt een kwartier gewerkt aan taal door middel van

verschillende interactieve en creatieve werkvormen. Elke dag wordt er gewerkt aan een andere vaardigheid: luisteren, lezen, schrijven, spelling/grammatica en spreken. Per week krijgen de leerlingen zeven nieuwe woorden aan de hand van verschillende maatschappelijke thema's in periodes van zes weken. De periodes worden afgesloten met een toets- en leesweek.

2.2 Convergente en divergente differentiatie

Differentiëren is het bewust en doelgericht aanbrengen van verschillen in instructie, leertijd of leerstof binnen een groep leerlingen, onder andere op basis van hun prestaties. Zo kan er worden omgegaan met verschillen in het onderwijs. Daarbij kunnen de verschillen kleiner worden, gelijk blijven of zelfs groter worden. De docent stemt zijn/haar onderwijs af op de individuele behoeften en niveaus van de leerlingen. Door differentiatie aan te brengen binnen een groep leerlingen biedt dit iedere leerling de maximale leerkansen en zullen leerprestaties verhoogd worden.

Bij **convergente differentiatie** wordt er een doel voor de groep als geheel gesteld. Alle leerlingen doen mee aan de groepsinstructie en profiteren zodoende van de uitleg van de leerkracht en van elkaar. Deze vorm van differentiatie heeft hoge verwachtingen van (zorg)leerlingen en is er op gericht om de verschillen tussen de leerlingen zo klein mogelijk te maken. Bijvoorbeeld: na de groepsinstructie gaat de groep de leerstof zelfstandig verwerken, waardoor de docent tijd heeft om de risicoleerlingen extra instructie te geven. Risicoleerlingen krijgen dus groepsinstructie én verlengde instructie. De instructietijd wordt op deze manier vergroot voor deze leerlingen. Voor de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong is er verdiepingsstof die aansluit op het leerdoel van de les. Het verdeelt de klas in twee a drie niveaus: een minimumniveau, een basisniveau en een hoger niveau. Het doel is leerlingen zo lang mogelijk mee te laten doen met de groep om hen te laten profiteren van de instructie en interactie in de groep. De groep blijft bij elkaar. Hierdoor profiteren alle leerlingen optimaal van de tijd die de docent kan besteden aan instructie. Deze vorm van differentiatie stelt de docent centraal: deze legt uit en doet voor, oefent samen in en laat dan de leerlingen zelfstandig oefenen. Deze manier van werken is zeer effectief en genereert hoge leeropbrengsten. Het heterogeen groeperen van leerlingen heeft een positieve invloed op de leerprestaties van de gemiddelde en zwakke leerlingen.

Bij **divergente differentiatie** wordt er zo veel mogelijk aangesloten op de individuele leerbehoeften en -niveaus van de leerlingen in de groep. Een voorbeeld hiervan is het leren in niveaugroepen. De leerlingen worden op hun eigen niveau aangesproken op het gebied van instructie en verwerking. Hierdoor worden de niveauverschillen tussen leerlingen steeds groter. Er is binnen deze vorm van differentiëren dan ook geen sprake van een lesdoel dat door de gehele groep behaald dient te worden. De docent fungeert als begeleider van het leerproces van de leerlingen. Bij divergente differentiatie ontstaat er meer homogeniteit in de instructiegroepen. Uit onderwijskundig onderzoek blijkt dat homogene groepen voor de gemiddeld presterende leerlingen geen verschil uitmaakt. Voor de beter presterende leerlingen is deze vorm van differentiëren beter, omdat zij niet 'opgehouden worden' door leerlingen die minder presteren dan zij. Voor de zwakkere leerlingen bestaat het risico dat zij minder gaan presteren, omdat zij niet meegetrokken worden door de beter presterende leerlingen. Het is dus belangrijk dat de leerlingen voldoende begeleid en

uitgedaagd worden. Aan de andere kant is het de vraag of het voor zwakkere leerlingen wel zo prettig is om hun hele schoolloopbaan meegetrokken te worden met beter presterende leerlingen.

Binnen HPC Centrum is er zowel sprake van divergente als convergente differentiatie. Leerlingen werken bij het vakspecifieke Nederlands uit verschillende boeken, aansluitend op hun niveau. Binnen de AVO-lessen is er meer sprake van convergente differentiatie. Alle leerlingen werken uit hetzelfde werkboek en werken dus ook min of meer aan dezelfde einddoelen, weliswaar afgestemd op het niveau van de leerling. Zo kan het zijn dat een leerling uit de laagste niveaugroep minder doelen hoeft te beheersen dan een leerling uit de hoogste niveaugroep. In deze lessen wordt begonnen met een klassikale instructie, waarna sprake is van verlengde instructie aan elke afzonderlijke niveaugroep.

2.3 Huidige toetsing en examinering

Het toetsplan van HPC Centrum voor het vak Nederlands ziet er als volgt uit:

Leerjaar	Toets soort mbt Taal	Toetsmoment
Leerjaar 1	TNT (nulmeting)	September
	TNT (voortgang)	Mei/juni
	Diataal (nulmeting)	Augustus
	Diataal	Mei/juni
Leerjaar 2	TNT (voortgang)	September
	Diataal	Mei/juni
Leerjaar 3	IVIO niveautoets	September
	IVIO (proefexamens 2x + 3x examen-moment, richtlijnen examinering IVIO)	Het proefexamen en het officiële examen moment hangt af van examenrooster vanuit IVIO
	Diataal	Mei/juni
Leerjaar 4	IVIO niveautoets	September
	IVIO (proefexamens 2x + 3x examen-moment, richtlijnen examinering IVIO)	Het proefexamen en het officiële examen moment hangt af van examenrooster vanuit IVIO
	TNT	Mei/juni
	Diataal	Mei/juni
Leerjaar 5	TNT	September
	TNT (eindmeting of op het moment van uitstroom)	Mei/juni

Diataal

Diataal bestaat uit drie onderdelen (Diawoord, Diatekst en Diaspel) en is bedoeld om het niveau van een leerling op het gebied van woordenschat, begrijpend lezen en spelling in kaart te brengen. Er zijn verschillende metingen, namelijk een nulmeting en een vervolgmeting. De nulmeting wordt afgenomen bij alle leerlingen van het eerste leerjaar. Aan het eind van het schooljaar wordt de

vervolgmeting afgenomen bij leerjaar 1 t/m 4. De toetsen zijn digitaal. De intern leerlingbegeleiders interpreteren de resultaten en schrijven aan de hand daarvan een rapportage per klas en per leerling, waarin handelingsadviezen staan voor de mentor en de vakdocent. Met deze adviezen kunnen de mentor en de vakdocent ondersteunend materiaal en gedifferentieerd onderwijs aanbieden.

Het becijferingsmodel van Diataal ziet er als volgt uit:

BLN	Cijfer
BLN t/m 35	5,5
BLN t/m 38	6
BLN 39 t/m 45	6,5
BLN 46 t/m 50	7
BLN 51 t/m 60	8
BLN 61 t/m 70	9
BLN 71 t/m 80	10

Per schooljaar wordt gestreefd naar een groei van een bepaald aantal punten. Hieronder zijn de streefniveaus van het begrijpend leesniveau (BLN) en het woordenschatniveau (WSN) te zien:

Streefniveau BLN	Streefniveau WSN
September leerjaar 1: 41	September leerjaar 1: 41
Mei/juni leerjaar 1: 46	Mei/juni leerjaar 1: 46 – 50
Mei/juni leerjaar 2: 51	Mei/juni leerjaar 2: 51 – 60
Mei/juni leerjaar 3: >51	Mei/juni leerjaar 3: >60

Het BLN en de resultaten van de Diataaltoets geven daarnaast aan wat voor soort lezer een leerling is. Voor elke leerling wordt een analyse geschreven waar de mentor en de vakdocent rekening mee dienen te houden bij het aanbieden van begrijpend lezen-lessen en –materiaal. De verschillende soorten lezers zijn:

- De compenserende lezer;
- De schoolse lezer;
- De probleemlezer.

Compenserende lezer

Deze lezer heeft vooral een taalprobleem en compenseert gebrek aan woordkennis door een strategische manier van lezen gericht op het begrip van de tekst in zijn geheel. De leerling heeft snel inzicht in de hoofdzaken van de tekst. Hoewel de leerling de hoofdzaken begrijpt, is het wel een zwakke lezer. Op termijn kunnen de problemen op woord- en zinsbegrip zo groot worden dat het ook het algehele tekstbegrip in de weg staat.

De compenserende lezer zal vooral moeten gaan werken aan het vergroten van zijn woordenschat en leren stil te staan bij onbekende woorden in een tekst.

Het plan van aanpak voor de compenserende lezer bestaat uit:

- De woordenschat vergroten;
- Oefenen met de signaalwoorden;
- Samenwerken met een schoolse lezer.

Schoolse lezer

Deze lezer heeft een voldoende woordenschat en een vlotte zinsverwerking, maar komt onvoldoende tot begrip van de tekst in zijn geheel. Dit gaat vaak gepaard met een onvoldoende bewust en actief leesgedrag.

De schoolse lezer heeft baat bij het aanleren van leesstrategieën die gericht zijn op het achterhalen van de betekenis van de tekst in zijn geheel.

Het plan van aanpak voor een schoolse lezer bestaat uit:

- Oefenen op de tekst als geheel;
- Mindmappen;
- Relaties tussen de alinea's zoeken;
- Signaalwoorden zien en begrijpen;
- Samenwerken met een compenserende lezer.

Probleemlezer

Deze lezer heeft zowel een taal- als een leesprobleem en heeft een (zeer) zwakke totaalscore; ook technisch lezen kan zwak zijn. Daardoor verliest deze lezer zijn leesmotivatie en zelfvertrouwen, gaat leestaken vermijden en raakt steeds meer achterop.

De probleemlezer moet eerst aan het lezen gezet worden met interessante teksten op het eigen niveau. Deze leerling heeft extra aandacht en tijd nodig, want het zelfvertrouwen, de woordenschat en de aanpak van teksten moet verbeterd worden.

Het plan van aanpak voor een probleemlezer bestaat uit:

- Lezen in groepsverband;
- Wanneer er ruimte voor is: RALFI lezen;
- Modellen, samen de tekst bespreken en vooral veel oefenen;
- Zelfvertrouwen vergroten door positieve leeservaringen;
- Successen vieren en benadrukken wanneer er vooruitgang is.

TNT

De Taalniveautest (TNT) is een methodeonafhankelijk online instrument om het niveau van Nederlands van de leerling te bepalen. De TNT heeft een tweeledige functie:

- Nulmeting: het startniveau Nederlands van de leerling bepalen;
- Voortgangsinstrument: de ontwikkeling van de leerling volgen.

De TNT test de kennis van de leerling op de volgende onderdelen: lezen, spelling, stijl, woordkennis en luisteren. De test is geschreven conform de referentieniveaus 1F, 2F, 3F en 4F van de Commissie Meijerink. De TNT is een adaptieve toets.

IVIO

De leerlingen maken vanaf leerjaar 3 meerdere keren per schooljaar een IVIO-proefexamen. Er staan centrale IVIO-proefexamens ingepland in het jaarrooster. In september/oktober gaan alle leerlingen op voor het proefexamen Nederlands. De examencoördinator maakt na de nulmeting een overzicht per proefexamenmoment van het individuele niveau van de leerling. Dit wordt bepaald aan de hand van de uitslag van het vorige (proef)examenmoment. De

examencoördinator zorgt dat er minimaal één docent aanwezig is bij de centrale (proef)afname en dat alle examens per leerling klaarliggen. De vakdocenten van de desbetreffende leerling kijken, ondersteund door onderwijsassistenten, het proefexamen na. De proefexamenuitslagen zijn maximaal één week bekend bij de examencoördinator. Indien een leerling voor het proefexamen een 7 of hoger behaalt, zal de leerling opgegeven worden voor het officiële landelijke examen. Indien een leerling lager dan een 7 scoort, mag de leerling niet deelnemen aan het landelijke examen. Leerlingen die lager dan een 5,5 scoren, gaan eerst een periode in de klas en tijdens IVIO-trainingsmomenten oefenen alvorens zij opnieuw opgegeven worden voor het proefexamenmoment. De (proef)examens duren officieel 60 tot 90 minuten. De examencoördinator zorgt ervoor dat de surveillerende collega's op de hoogte zijn van hoe lang het (proef)examen mag duren. Bij alle (proef)examens is er duidelijk wat wel en niet is toegestaan. De examencoördinator zorgt (uiterlijk) een week van te voren dat er duidelijkheid is over welke leerling welk niveau gaat maken, wie er bij het examen surveilleert en dat alles klaar ligt. Leerlingen met een dyslexieverklaring hebben recht op dertig minuten extra tijd.

De IVIO-niveaus worden uitgedrukt in KSE. KSE1 staat gelijk aan ½F, KSE2 staat gelijk aan 1F, KSE3 aan 2F en KSE4 aan 3F.

2.4 Aandacht voor...

Binnen het taalonderwijs wordt aandacht besteed aan de onderstaande onderdelen.

Woordenschat

Woordenschat is het taaldomein waarin het verwerven van woordvormen en woordbetekenissen centraal staat. Een uitgebreide woordenschat is een belangrijke basis voor schoolsucces: nieuwe kennis kan gekoppeld worden aan al bestaande kennis. Dit geldt niet alleen voor Nederlands, maar voor alle vakken.

Interactief (voor)lezen helpt de woordenschatontwikkeling van leerlingen. Door boeken en verhalen komen leerlingen in aanraking met veel nieuwe woorden die ze in hun dagelijkse leven niet zo gauw tegenkomen. Gesprekken en verwerkingsactiviteiten stimuleren de woordenschat. Het woordenschatonderwijs is vooral gericht op het leren van nieuwe woordbetekenissen. Daarnaast is er aandacht voor strategieën voor het onthouden en afleiden van betekenissen uit de context. Later leren leerlingen zelfstandig strategieën toe te passen om de betekenis van nieuwe woorden af te leiden en te onthouden. Het doel van woordenschatonderwijs is de leerlingen receptief en productief over zo veel mogelijk woorden te laten beschikken:

- Receptieve woordenschat houdt in dat de leerling de betekenis van woorden herkent;
- Productieve woordenschat houdt in dat de leerling woorden kent en gebruikt.

De woordenschat van een taalgebruiker is geen verzameling losse woorden. De woorden vormen een netwerk van onderling verbonden elementen. Een nieuw geleerd woord krijgt direct een plaats in dit netwerk. Hoe meer woorden de leerling kent die met het aan te leren woord te maken hebben, hoe makkelijker een woord wordt geleerd. Er bestaan verschillende relaties tussen woorden:

- Betekenisrelaties, zoals synoniemen (venster en raam), categorie en exemplaar (vogel en mus) en context (koekenpan en schort).
- Vormrelaties zijn woorden die hetzelfde klinken door rijm (bank en rank) en woorden die hetzelfde klinken, maar iets anders betekenen (bank en bank).

Bij interactief taalonderwijs zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Een rijke uitdagende leeromgeving met betekenisvolle contexten;
- Uitdaging om actief deel te nemen;
- Activiteiten in een kleine groep;
- Stimulering van woordenschatontwikkeling buiten de klas (thuissituatie);
- (Verlengde) instructies.

Viertakt is een veel gebruikt didactisch model dat de principes van interactief taalonderwijs volgt. De vier didactische stappen van dit model zijn:

- Voorbewerken (de docent biedt nieuwe woorden aan in een betekenisvolle context);
- Semantiseren (de docent legt en beeldt de betekenis van de woorden uit en koppelt het nieuwe woorden aan voor de leerling bekende woorden);
- Consolideren (de docent helpt bij het inoefenen van de betekenis van de nieuwe woorden door middel van diverse oefeningen);
- Controleren (de docent voert observaties en controleopdrachten uit om na te gaan of de leerling de nieuwe woorden productief kan toepassen).

Een hulpmiddel om de voorkennis te activeren én het leren van nieuwe woorden te vereenvoudigen is het woordveld. Met een woordveld organiseren leerlingen informatie over een woord. Onderliggende relaties tussen woorden worden met een woordveld zichtbaar.

Begrijpend lezen

In het onderwijs worden hoge eisen gesteld aan de leesvaardigheid van leerlingen. Begrijpend lezen is een vaardigheid die belangrijk is bij alle vakken en die in het algemeen sterk samenhangt met schoolsucces. Het inzetten op strategieën bij begrijpend lezen is een essentieel onderdeel. Voor alle schooltypen geldt dat leerlingen die succesvol zijn in begrijpend lezen, meer en flexibel gebruikmaken van leesstrategieën dan zwakke lezers. Niet alleen de leesstrategie op zich maakt het verschil, maar ook het actief participeren van de leerling tijdens het begrijpend lezen.

'Begrijpen is *de essentie* van lezen en begrijpend lezen is fundamenteel voor school- en maatschappelijk succes!'

Volgens het Expertisecentrum Nederlands is begrijpend lezen "de verbanden tussen woorden en zinnen in geschreven taal kunnen zien en begrijpen." De leerling achterhaalt tijdens het lezen de betekenis van taal. Hij moet welbewust nadenken over de betekenis van de tekst. Begrijpend lezen kan op verschillende manieren gestimuleerd worden. Eén manier is het hardop denken bij het lezen van een tekst. Door de leerlingen hardop leesstrategieën toe te laten passen en

feedback te geven worden zij zich bewust van het proces dat zich in het hoofd van een lezer afspeelt. Andere strategieën zijn het activeren van de voorkennis en het voorspellen van waar de tekst over gaat. Binnen HPC Centrum wordt er met name gebruik gemaakt van de leesstrategieën vanuit Nieuwsbegrip.

Het proces van begrijpend lezen wordt beïnvloed door onderstaande punten:

- Decoderen (vlot technisch kunnen lezen);
- Leessnelheid;
- Werkgeheugen;
- Afleidingen maken (abstract kunnen denken);
- Visualiseren;
- Woordenschat;
- Mondelinge taalvaardigheden;
- Syntactische kennis (losse woorden kunnen koppelen aan één algemeen begrip);
- Domeinkennis (kennis over de tekst).

Er zijn verschillende leesstrategieën die de leerling aangeleerd moeten worden om een tekst begrijpend te kunnen lezen:

- Activeren van de voorkennis, onder andere door te voorspellen waar de tekst over gaat;
- Vragen stellen over de tekst;
- Visualiseren;
- Afleidingen maken en verbanden leggen;
- Samenvatten en navertellen.

Technisch lezen

Voor leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs wordt technisch lezen als een bron van zorg gezien. Technisch zwakke lezers moeten twee hordes nemen om te kunnen komen tot begrijpend lezen of studerend lezen. Voor deze leerlingen is aandacht voor (het blijvend onderhouden van) hun technische leesvaardigheid een stap in de goede richting. Een volgende factor is de vaardigheid van leerlingen om begrijpend lezen strategisch aan te pakken. Voor alle schooltypen geldt dat leerlingen die succesvol zijn in begrijpend lezen, meer en flexibel gebruikmaken van leesstrategieën dan zwakke lezers. Niet alleen de leesstrategie op zich maakt het verschil, maar ook het actief participeren van de leerling tijdens het begrijpend lezen. De derde hier uitgelichte factor van belang betreft de woordenschat. Woorden zijn de dragers van betekenis, van kennis. De woordkennis van leerlingen staat daarmee ook in verband met begrijpend lezen. Hoe meer woorden een leerling al kent, hoe makkelijker nieuwe woorden, en dus nieuwe kennis, verworven kan worden. Dit gaat niet alleen op voor kernbegrippen uit het betreffende vak, maar ook voor woorden uit de categorie schooltaal. Strategieën voor begrijpend lezen sturen onder meer aan op het inzetten van kennis die je al hebt als lezer, wat op beide soorten woorden betrekking heeft. Zoals opgemerkt hangen deze drie factoren met elkaar samen en versterken ze elkaars werking. In het geval van sterke lezers is dat in positieve zin, bij zwakke lezers gaat het om een neerwaartse spiraal. Het is zeer te begrijpen dat leerlingen met een zwakke technische leesvaardigheid niet met plezier naar een tekst grijpen: hun leesmotivatie is laag. Doordat ze weinig tijd aan lezen besteden, neemt hun woordkennis minder toe dan die van leerlingen die wel makkelijker en/of meer lezen. Een beperkte woordkennis hangt vervolgens weer samen met slecht tekstbegrip.

Spelling & grammatica

De maatschappij neemt correcte spelling en grammatica heel serieus. In het primair onderwijs besteden leerkrachten dan ook veel tijd aan deze vaardigheid, zowel bij aanvankelijk als gevorderd spellen. Op het rooster staat spelling doorgaans apart vermeld. Er zijn ook aparte methoden voor. Er is de laatste jaren het nodige aan onderzoeksgegevens opgeleverd over de ontwikkeling van deze belangrijke vaardigheid. Die inzichten kunnen direct gekoppeld worden aan didactische implicaties voor alle leerlingen, niet alleen de zwakke spellers. Een interessante bevinding uit onderzoek is dat zowel vrij als begeleid stelonderwijs een positief effect heeft op de vaardigheid in het spellen: in een gegeven context een tekst moeten produceren, dat helpt. Wat een succesvolle ontwikkeling van spellingvaardigheid in de weg staat, is het maar moeizaam tot stand komen van een spellinggeweten. In het voortgezet onderwijs loopt men daar voortdurend tegenaan, maar in het primair onderwijs is dat ook al aanwezig. Leerlingen zien simpelweg het nut niet in van het leren van diverse lastige spellingkwesties en daarmee ligt misschien de grootste uitdaging rond spelling voor het onderwijs op tafel. In het Referentiekader Taal is alles wat met spelling te maken heeft niet bij Schrijven terechtgekomen, maar in een apart domein (Begrippenlijst en) Taalverzorging gezet. In dit domein gaat het om het op een rij zetten van de kennis van regels en begrippen die ten dienste staan van correct taalgebruik. Bij de niveaubepaling is steeds uitgegaan van volledige, vrijwel automatische beheersing. Deze loskoppeling van vorm en inhoud legt de uitdagende taak om onderwijs in spelling (op termijn) betekenisvol vorm te geven en aan functionele schrijftaken te verbinden helemaal op het bordje van de docent.

Mondelinge vaardigheden

Op een gemiddelde schooldag doen docenten massaal aanspraak op de spreek- en luistervaardigheden van hun leerlingen. Niet alleen met lezen (en schrijven), maar ook op het gebied van deelnemen aan onderwijsleergesprekken, met luisteren en spreken dus, moeten leerlingen hun kennis opdoen. Daarnaast moeten leerlingen in toenemende mate prestaties laten zien op het gebied van presenteren. Dit zijn allemaal onderdelen van het domein mondelinge vaardigheden, die vanuit praktijk én onderzoek minder aandacht krijgen dan ze verdienen. Blijkbaar is het een lastig te onderzoeken domein.

In het Referentiekader Taal is mondelinge communicatie opgesplitst in deeldomeinen:

- Gesprekken (zoals in een uitwisselingsgesprek of discussie, met meerdere gesprekspartners);
- (Actief) luisteren;
- Spreken (zoals in een presentatie houden: spreken voor een publiek).

3. Doelstellingen

Het doel van HPC Centrum, met behulp van het taalbeleidsplan, is een verhoging van het taalniveau van de leerling. Hierdoor worden de kansen, gericht op het toekomstperspectief op het gebied van Wonen, Werken, Vrije tijd, Burgerschap en indien van toepassing vervolgonderwijs, van onze leerling vergroot. Een tweede doel van het taalbeleidsplan is om de kwaliteit van het taalonderwijs te verbeteren én te borgen. Dit taalbeleidsplan is een groeidocument. De inhoud van het plan wordt elk schooljaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Zo is het voor iedereen duidelijk hoe het taalonderwijs binnen de school gegeven wordt.

De algemene doelstellingen op lange termijn voor de periode 2019-2023 zijn:

- Er vindt een verhoging van het taalniveau met gemiddeld 10% plaats t.o.v. het instroomniveau van de leerling of van het niveau van het vorige schooljaar van de leerling plaats.
- Alle docenten beheersen de benodigde competenties om vorm te kunnen geven aan individueel taalonderwijs.
- Het uiteindelijke streefniveau voor de leerlingen is 1F.

De algemene doelstellingen op korte termijn (en de steeds terugkerende doelstellingen) zijn:

- De voortgang, op het gebied van taalvaardigheden, gedurende de gehele schoolperiode, worden systematisch en cyclisch geregistreerd van iedere individuele leerling;
- Er wordt een IOP op- en vastgesteld aan de hand van een analyse van de diagnostische toets per leerling op het gebied van de taalvaardigheden.

3.1 Subdoelen

De subdoelen voor de leerlingen zijn:

- Er vindt een procentuele verhoging van 10% plaats van het taalniveau van de individuele leerling t.o.v. het instroomniveau of het niveau van het vorige schooljaar;
- Er wordt expliciet aandacht besteed aan het aanleren, oefenen, onderhouden en verdiepen van taalkennis en –vaardigheden;
- Leerlingen leren taalvaardigheden toe te passen binnen en buiten de school.

De subdoelen van het (taal)onderwijs zijn:

- Er is een vakspecifiek aanbod van taalkennis en –vaardigheden tijdens de praktijklessen;
- Er worden drie keer per jaar doelen op het gebied van de Nederlandse taal in het IOP verwerkt voor de AVO- en vakspecifieke lessen;
- Het vastgestelde taaldoel wordt geregistreerd in het IOP-format;
- Er vindt een doorontwikkeling plaats van een doorlopende leerlijn binnen het taalonderwijs die zichtbaar wordt in alle leergebieden/vakken.

De subdoelen van de toetsen en testen zijn:

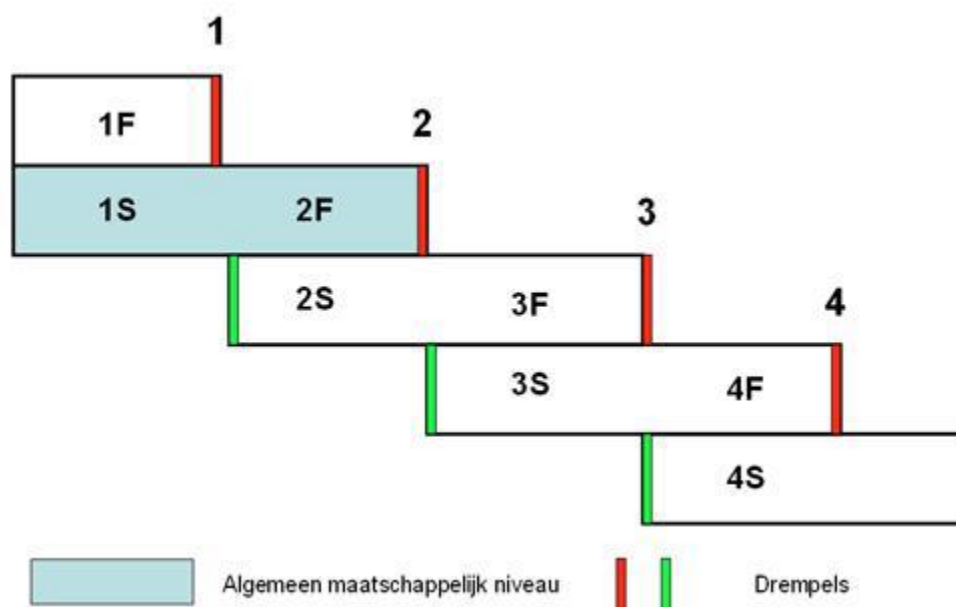
- Er wordt een vernieuwd toetsplan opgesteld;
- Er wordt een vernieuwd toetsingsplan geïmplementeerd;
- De toetsresultaten worden cyclisch en systematisch vastgelegd in het OPP.

De subdoelen voor de deskundigheid van het personeel zijn:

- Iedere docent is een taaldocent;
- Iedere docent is op de hoogte van de gebruikte (digitale) taalmethodes;
- Iedere docent beheerst de benodigde competenties om vorm te geven aan individueel taalonderwijs;
- Iedere docent is in staat om taal te implementeren binnen het thematisch werken;
- Iedere docent, maar in ieder geval de docent Nederlands, is in staat de toetsresultaten te interpreteren en deze om te zetten naar de bijbehorende leer- en lesstof.

3.2 Streefniveau 1F

Het praktijkonderwijs heeft vanuit de Inspectie voor het Onderwijs de opdracht gekregen om te streven naar het 1F niveau.

De taaldomeinen zijn onder te verdelen in de mondelinge taalvaardigheid (onder te verdelen in gespreks-, luister- en spreekvaardigheden), de leesvaardigheid (het lezen van zakelijke, fictionele, narratieve en literaire teksten), de schrijfvaardigheid en de begrippenlijst en taalverzorging.

Mondelinge vaardigheden

Mondelinge vaardigheden zijn nodig om in de samenleving te functioneren: thuis, op school, onderweg, in een groep, in een winkel en op het werk om naar anderen te luisteren, deel te nemen aan een gesprek, je mening kenbaar te maken, een boodschap overtuigend over te brengen of om een gerichte vraag om informatie te stellen. Bovendien is mondelinge taalvaardigheid de basis van schriftelijke taalvaardigheid. Het doel van onderwijs in mondelinge taalvaardigheid is dat leerlingen effectief en sociaal met elkaar communiceren. Ze leren hoe ze zich moeten opstellen in een gesprek, zich goed uitdrukken, presentaties houden, luisteren naar presentaties en reflecteren op de vorm en mogelijkheden van taal en communicatie. De verschillende leerlijnen beïnvloeden

elkaar: zo is een goede woordenschat nodig om je mondeling uit te drukken en moet je taal goed gebruiken bij een effectief gesprek. Bij mondelinge taalvaardigheid gaat het om drie aspecten, namelijk gesprekken, luisteren en spreken.

Gesprekken

Leerlingen ontwikkelen hun taalvaardigheid in communicatie met anderen. Door gesprekken te voeren, breiden leerlingen hun communicatieve vaardigheden uit. Maar dat niet alleen: tegelijkertijd werken ze aan de ontwikkeling van kennis, denken en sociale vaardigheden. De gespreksvaardigheid van leerlingen ontwikkelt zich zowel op de basisschool als op het voortgezet onderwijs sterk. Ze kunnen gedachten en gevoelens steeds beter verwoorden, juiste informatie geven, houden zich beter aan het gespreksonderwerp en formuleren duidelijker. Ze leren steeds beter luisteren en omgaan met beurten in een gesprek. Gespreksvaardigheden worden geoefend in een grote of kleine kring of in een groepje. Hoe kleiner de kring of groep, hoe makkelijker het voor een leerling is actief mee te doen. De docent vervult een stimulerende en reflecterende rol.

Niveau 1F (het streefniveau aan het eind van praktijkonderwijs en het minimumniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling eenvoudige gesprekken kan voeren over vertrouwde onderwerpen in het dagelijks leven en buiten school.

Niveau 1S/2F (het streefniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling in staat is om gesprekken over alledaagse en niet-alledaagse onderwerpen uit de leefwereld en de (beroeps)opleiding te voeren en uiting te geven aan persoonlijke meningen, informatie uit te wisselen en gevoelens onder woorden te brengen.

Luisteren

Leerlingen ontwikkelen hun taalvaardigheid in communicatie met anderen. Door te luisteren, ontwikkelen leerlingen de vaardigheid om uit een vertelde tekst informatie of een boodschap te halen. Ze werken bovendien aan de ontwikkeling van hun denken en sociale vaardigheden. Luisteren is immers onderdeel van een interactie met gedeelde aandacht, waarbij luisteren en spreken elkaar afwisselen. Leerlingen leren hun aandacht steeds langer te richten als een ander een tekst of verhaal voorleest of vertelt. Luistervaardigheden worden geoefend in een grote of kleine kring of in een groepje. Hoe kleiner de kring, hoe makkelijker het voor een leerling is luisterend informatie te verwerven. De docent vervult een stimulerende en reflecterende rol.

Niveau 1F (het streefniveau aan het eind van praktijkonderwijs en het minimumniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling kan luisteren naar eenvoudige teksten over alledaagse, concrete onderwerpen of naar onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van een leerling.

Niveau 1S/1F (het streefniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling kan luisteren naar teksten over alledaagse onderwerpen, onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de leerling of onderwerpen die verder van de leerling af staan.

Spreken

Met vertellen en presenteren voor een groep werken leerlingen aan hun taalvaardigheid, sociale vaardigheden, uitdrukkingsvaardigheid en literaire ontwikkeling. In de loop van het basis- en voortgezet onderwijs kunnen leerlingen steeds beter monologen (verhalen, spreekbeurten of presentaties)

houden. Hun woordenschat neemt toe en ze gaan gaandeweg samenhangender vertellen en meer samengestelde zinnen gebruiken. Bovendien leren ze hun taalgebruik planmatig in te zetten. Daarnaast letten ze meer op de vorm en de opbouw van hun voordracht in plaats van alleen op de inhoud.

Niveau 1F (het streefniveau aan het eind van praktijkonderwijs en het minimumniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling in staat is om eenvoudige bewoordingen een beschrijving te geven, informatie te geven, verslag uit te brengen en uitleg en instructie te geven in alledaagse situaties in en buiten school.

Niveau 1S/1F (het streefniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling redelijk vloeiend en helder ervaringen, gebeurtenissen, meningen, verwachtingen en gevoelens onder woorden kan brengen over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.

Lezen

Lezen is een basisvaardigheid in onze maatschappij. Op school, thuis, onderweg, in het vervolgonderwijs, op het werk. Taal- en leesmethodes dragen in belangrijke mate bij aan het bereiken van een voldoende leesvaardigheid. Maar ook een prikkelende leesomgeving en interactie met en tussen leerlingen zijn voor de ontwikkeling van leesvaardigheid van belang. Bij het lezen gaat het om twee soorten teksten, namelijk zakelijke en fictieve (literaire) teksten.

Zakelijke teksten

Zakelijke teksten zijn teksten uit de dagelijkse omgeving, zoals etiketten, artikelen in kranten, reclames, brieven, instructies en verslagen. In het onderwijs raken leerlingen stap voor stap thuis in de functies van geschreven taal. Ze leren technisch lezen en geleidelijk aan steeds betere leesstrategieën toe te passen op verschillende soorten teksten.

Niveau 1F (het streefniveau aan het eind van praktijkonderwijs en het minimumniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling eenvoudige teksten over alledaagse onderwerpen en over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld kan lezen. Er is sprake van een eenvoudige structuur en een lage informatiedichtheid, belangrijke informatie is gemarkeerd of wordt herhaald en belangrijke woorden worden frequent gebruikt.

Niveau 1S/1F (het streefniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling houdt in dat de leerling eenvoudige én minder eenvoudige teksten kan lezen, ook wanneer het onderwerp van de tekst verder van de leerling afstaat. De teksten hebben een heldere structuur, zijn niet te lang en hebben een lage informatiedichtheid.

Fictieve teksten

Fictieteksten zijn prentenboeken, leesboeken, (voorlees)verhalen en gedichten. Het zijn expressieve teksten, die tot doel hebben een leerling plezier te laten beleven, zijn kennis van de wereld te vergroten en normen en waarden te ontwikkelen. In het basisonderwijs neemt fictie een belangrijke plaats in. Vanaf groep 1 leest de leerkracht veel voor. Hoe beter leerlingen technisch leren lezen en gemotiveerd zijn te lezen, hoe meer verhalen en boeken ze zelf gaan lezen. Leesplezier staat voorop. In de loop van het basis- en voortgezet onderwijs ontwikkelen leerlingen een eigen smaak en voorkeur voor soorten boeken en verhalen.

Niveau 1F (het streefniveau aan het eind van praktijkonderwijs en het minimumniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling in staat is om

jeugdliteratuur belevend te lezen. De structuur van deze teksten is eenvouding. Het tempo waarin de spannende of dramatische gebeurtenissen elkaar opvolgen is hoog.

Niveau 1S/1F (het streefniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling houdt in dat de leerling in staat is om eenvoudige adolescentieliteratuur herkendend te lezen. Het verhaal heeft een dramatische verhaallijn, waarin de spanning af en toe wordt onderbroken door gedachten en beschrijvingen. De verhaalstructuur is helder. Poëzie en liedjes hebben bij voorkeur een verhalende inhoud en emotionele lading.

Schrijven

Schrijven is een basisvaardigheid om te kunnen functioneren en communiceren in het dagelijks leven. Op school en het werk, thuis en in het sociale leven. Er komt veel bij kijken: technisch schrijven, woordenschat, spelling, strategisch schrijven, schrijven om informatie te ordenen. Daarnaast is schrijven ook een vorm van expressie waaraan leerlingen veel plezier kunnen beleven. Taal-, schrijf- en spellingmethodes dragen in belangrijke mate bij aan het bereiken van een voldoende schrijfvaardigheid. Maar ook een uitdagende schrijfmgeving in de klas en de stimulans van de leerkracht zijn belangrijk bij de ontwikkeling van schrijfvaardigheid.

Niveau 1F (het streefniveau aan het eind van praktijkonderwijs en het minimumniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling korte, eenvoudige teksten kan schrijven over alledaagse onderwerpen of over onderwerpen uit de leefwereld.

Niveau 1S/1F (het streefniveau aan het eind van groep 8) houdt in dat de leerling houdt in dat de leerling in staat is om korte, eenvoudige teksten en samenhangende teksten te schrijven met een eenvoudige lineaire opbouw over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.

Functioneel 1F

Naast het streefniveau 1F bestaat ook het functionele niveau op 1F. Dit houdt in dat de leerling belangrijke vaardigheden beheerst om zich te kunnen redden in de maatschappij. Voor de diverse taaldomeinen geldt dat de leerling onderstaande punten moet beheersen om te kunnen spreken van functioneel 1F:

- De leerling kan eenvoudige gesprekken voeren en informatie, meningen en opvattingen interpreteren voor zover deze dicht bij de leerling staan;
- De leerling kan eenvoudige teksten over herkenbare onderwerpen zodanig vloeiend lezen dat woordherkenning en tekstbegrip de leerling niet in de weg staan;
- De leerling kan jeugdliteratuur, waarvan de structuur eenvoudig is, belevend lezen;
- De leerling kan korte, eenvoudige teksten schrijven over alledaagse onderwerpen in de vorm van een briefje, kaart of e-mail en kan de meest voorkomende leestekens gebruiken;
- De leerling kent woordsoorten en beheerst werkwoordspelling en de regels voor spelling.

3.3 Uitstroomperspectief

Vanaf 2018 krijgen leerlingen van het praktijkonderwijs een schooldiploma. Dit laat minister Slob van onderwijs in de wet vastleggen. Aan het schooldiploma

kunnen bijvoorbeeld branchecertificaten en praktijkverklaringen worden toegevoegd.

“De kracht van het praktijkonderwijs zit in maatwerk.” Minister Slob (2019).

Iedere leerling binnen het praktijkonderwijs heeft een vastgesteld uitstroomperspectief. Om het uitstroomperspectief vast te stellen wordt er naar een aantal criteria gekeken. Aan de hand van het uitstroomperspectief kan er bepaald worden aan welke kerndoelen de leerling in ieder geval moet werken. Zo kan een leerling in aanmerking komen voor het diploma AGB, AG of AGL. Hieronder staan de kerndoelen per diplomasoort uitgewerkt.

Leergebiedspecifieke kerndoelen dagbesteding (AGB):

- De leerling leert te communiceren met voor hem/haar geëigende middelen;
- De leerling leert actief te luisteren naar gesproken taal in alledaagse situaties;
- De leerling leert zich begrijpelijk uit te drukken in gesprekken over onderwerpen uit het dagelijks leven;
- De leerling leert informatieve en verhalende teksten te lezen over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld en interesses;
- De leerling leert zich schriftelijk begrijpelijk uit te drukken in korte eenvoudige tekst;
- De leerling leert gebruik maken van strategieën voor woordenschatverwerving;
- De leerling leert eigen taalactiviteiten voor te bereiden, te plannen en te evalueren.

Leergebiedspecifieke kerndoelen arbeid (AG):

- De leerling leert actief te luisteren naar gesproken taal over alledaagse en werkgerelateerde onderwerpen;
- De leerling leert zich mondeling verstaanbaar en begrijpelijk uit te drukken in gesprekken, overlegsituaties en presentaties over alledaagse en werkgerelateerde onderwerpen;
- De leerling leert zakelijke teksten te lezen over onderwerpen die aansluiten bij de eigen interesses, de leefwereld en de wereld van arbeid;
- De leerling leert verhalende en fictionele teksten belevend te lezen en de eigen interesses en voorkeuren op het gebied van fictie te verkennen;
- De leerling leert zich schriftelijk begrijpelijk uit te drukken in korte eenvoudige teksten over alledaagse en werkgerelateerde onderwerpen;
- De leerling leert in schriftelijke producten verzorgde taal te gebruiken;
- De leerling leert zijn woordenschat uit te breiden met behulp van strategieën.

Leergebiedspecifieke kerndoelen vervolgonderwijs (AGL):

- De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken;
- De leerling leert zich te houden aan conventies (spelling, grammaticaal correcte zinnen, woordgebruik);
- De leerling leert strategieën te gebruiken bij het verwerven van informatie uit gesproken en geschreven teksten;
- De leerling leert in schriftelijke en digitale bronnen informatie te zoeken, te ordenen en te beoordelen op waarde voor hemzelf en anderen;
- De leerling leert deel te nemen aan overleg, planning, discussie in een groep;
- De leerling leert een mondelinge presentatie te geven;

- De leerling leert verhalen, gedichten en informatieve teksten te lezen die aan zijn belangstelling tegemoet komen en zijn belevingswereld uitbreiden;
- De leerling leert taalactiviteiten (spreken, luisteren, schrijven en lezen) planmatig voor te bereiden en uit te voeren;
- De leerling leert te reflecteren op de manier waarop hij zijn taalactiviteiten uitvoert en leert, op grond daarvan en van reacties van anderen, conclusies te trekken voor het uitvoeren van nieuwe taalactiviteiten.

4. Organisatie en taakverdeling

Om de gestelde doelen te behalen, is een goede organisatie en taakverdeling nodig. Het allerbelangrijkste is dat het taalbeleidsplan en de doelstellingen gedragen worden door het gehele team, met aan het roer de locatie- en teamleider.

De organisatie en taakverdeling van het taalbeleid binnen ons onderwijs is als volgt:

- Aan het begin van het eerste leerjaar is er een betrouwbaar inzicht in het niveau waarop iedere leerling de basisvaardigheden voor taal beheerst. In september worden de TNT en diatoetsen bij de eerste klas als nulmeting afgenomen;
- Van alle leerlingen wordt tenminste eenmaal per schooljaar het niveau vastgesteld waarop zij de basisvaardigheden voor taal beheersen (tussenmeting);
- De school ontwikkelt binnen de kaders van het schoolplan en het taalbeleid individuele leerroutes voor zowel taalzwakkere (A-niveau) als gemiddelde (B-niveau) en taalsterkere leerlingen (C-niveau). Deze leerroutes zijn gericht op de bestrijding van de achterstanden in de basisvaardigheden en het verder ontwikkelen, uitdagen en verdiepen van deze vaardigheden;
- De taaldocenten volgen, analyseren en registreren systematisch de voortgang in de individuele ontwikkeling van de leerling op elk van de domeinen van de basisvaardigheden voor taal. De voortgang wordt vastgesteld aan de hand van de behaalde resultaten voor toetsen en de gemaakte indruk tijdens de lessen (zoals werkhouding, leerproces, betrokkenheid, interesse, inzet);
- De school evalueert jaarlijks de resultaten en effecten van het taalbeleid voor alle niveaugroepen binnen ons taalonderwijs.

De eerder gestelde doelen en subdoelen zijn hieronder samengevat in drie overkoepelende doelen, waarbij uitgewerkt kan worden wie verantwoordelijk is voor welke taak.

Wat?	Wie?
Het strategieënboek is herschreven en bevat alle strategieën en taalvaardigheden. De docent kan dit boek erbij pakken ter ondersteuning van het uitleggen van de stof aan de leerling.	Herschrijven: teamleider en leerlingbegeleiders. Toepassing: alle (vak)docenten, mentoren en onderwijsassistenten.
Alle docenten zijn op de hoogte van ondersteunend of verdiepend taalmateriaal dat binnen de school beschikbaar is. Bovendien is er voor iedere niveaugroep extra materiaal beschikbaar.	Ontwikkelen en samenvoegen van materiaal: werkgroep 'passend onderwijs'. Toepassing: alle (vak)docenten en mentoren.
Iedere docent is een taaldocent.	Alle medewerkers binnen de school.
Iedere docent is op de hoogte van de gebruikte (digitale) taalmethodes.	De (vak)docenten, mentoren, onderwijsassistenten, leerlingbegeleiders en het management.

Doel: Alle leerlingen verlaten de school met het streefniveau 1F.

Wat?	Wie?
Al het taalonderwijs wordt geboden op het eigen niveau. Voor alle niveaugroepen is er extra materiaal beschikbaar, zodat zij op hun eigen niveau de stof kunnen aanleren en/of verdiepen.	Ontwikkelen en samenvoegen van materiaal: werkgroep 'passend onderwijs'. Toepassing: (vak)docenten en mentoren.
Leerlingen leren taalvaardigheden toe te passen binnen en buiten de school, zoals binnen de praktijklessen en op stage.	Alle medewerkers binnen de school en praktijkbegeleiders buiten de school (met ondersteuning van de jobcoaches).
Drie keer per schooljaar worden individuele taaldoelen vastgesteld voor het IOP. Dit wordt vastgesteld in Profijt.	(Vak)docenten en mentoren samen met de leerlingen.
Er wordt RT en IVIO-training aangeboden, zodat de leerlingen ondersteuning krijgen op de taalonderdelen waar zij op uitvallen.	Ontwikkelen van materiaal en leerlingen selecteren: leerlingbegeleiders en werkgroep RT en IVIO-training. Uitvoering: docenten en onderwijsassistenten die verantwoordelijk zijn voor RT en IVIO-training.
De voortgang van de taalvaardigheden wordt gemonitord aan de hand van toetsen (RNT, IVIO en Diataal) en tussentijdse evaluaties (werkhouding, betrokkenheid, inzet etc.).	Leerlingbegeleiders, (vak)docenten, mentoren en teamleider
De leerling dient binnen de vier domeinen (lezen, spelling, stijl & woordkennis) bepaalde vaardigheden onder de knie te krijgen of te kunnen.	(Vak)docenten, mentoren, leerlingbegeleiders, onderwijsassistenten en de teamleider.

Doel: Het passende uitstroomperspectief voor iedere leerling wordt vastgesteld aan de hand van een aantal criteria.

Wat?	Wie?
De voortgang en het niveau van de taalvaardigheden wordt gemonitord aan de hand van toetsresultaten en tussentijdse evaluaties (werkhouding, betrokkenheid, inzet etc.).	(Vak)docenten, mentoren, onderwijsassistenten, leerlingbegeleiders en de teamleider.
Het stageverloop en de arbeidsvaardigheden worden gemonitord aan de hand van stagebezoeken, evaluaties, beoordelingen, opgestelde individuele doelen etc.	Jobcoaches, praktijkbegeleiders, mentoren, intern leerlingbegeleider en teamleider.

5. Implementatieplan

Schooljaar 2019-2020

Maand/jaar	Wat	Wie	Waarom/ Wat	Hoe
Augustus 2019	TNT + Diataal klaarzetten voor begin schooljaar	RVI/MBR		Toetsen inplannen via www.studiemeter.nl voor meer info zie handleiding studiemeter.nl www.Diatoetsen.nl
Augustus / september 2019	Tijdens teamvergadering extra oefen- en verdiepingsmateriaal ophalen.	RVI, MBR, SHE, JJA	Alle docenten en mentoren worden weer op scherp gezet.	
4 september 2019	- TNT klas 5 - IVIO niveautoets klas 3	RVI/MBR + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
5 september 2019	- TNT klas 2&5 - Diataal klas 1	RVI/MBR + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
6 september 2019	TNT klas 1 & 5	RVI/MBR + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
9 september 2019	- TNT klas 5 - Niveautoets klas 4	RVI/MBR + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
10 september 2019	TNT klas 5	RVI/MBR + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
September/oktober 2019	IVIO en TNT analyseren per leerling	RVI/MBR/JJA	Leerlingen inschalen op het juiste niveau en de juiste onderwerpen	Toetsen inplannen via www.studiemeter.nl voor meer info zie handleiding studiemeter.nl
September/oktober 2019	Toetsresultaten en niveaugroepen bespreken met mentoren en docenten.	RVI/MBR/JJA/ betrokken docenten	Mentoren en docenten passen de niveaugroepen toe voor de AVO-lessen en vakspecifieke taallessen.	Excel-sheets en IVIO-uitslagen analyseren.
13 september 2019	Niveaugroepen bekend	RVI/MBR/JJA		

28 oktober 2019	- Start Taalkwartier periode 1 - Start RT periode 1			
Oktober 2019	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Oktober 2019	IVIO proefexamens	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober 2019	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober/november 2019	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Uiterlijk 5 november 2019	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in december	RVI/PHU		
10 December 2019	Officieel IVIO examen	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
9 december 2019	Start Taalkwartier Periode 2			
6 januari 2019	Start RT periode 2			
Januari/februari 2020	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Januari/februari 2020	IVIO proefexamens	RVI + onderwijsassistenten + betreffende docenten		
Januari/februari 2020	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Januari / februari 2020	Tijdens teamvergadering vragen aan docenten / mentoren wat ervaringen zijn met het extra materiaal. Zijn er aanvullingen of feedback?	RVI/MBR/SHE JJA	Feedback in kaart brengen om oefen- en verdiepingsmateriaal aan te vullen / bij te werken.	
3 februari 2020	Start Taalkwartier periode 3			

Februari 2020	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Uiterlijk 11 februari 2020	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in maart.	RVI/PHU		
17 Maart 2020	Officieel IVIO examen	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
2 maart 2020	Start RT Periode 3			
23 maart 2020	Start Taalkwartier periode 4			
Maart/april 2020	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Maart/april 2020	IVIO proefexamens	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
Maart/april 2020	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
April 2020	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Uiterlijk 7 april 2020	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in mei	RVI/PHU		
4 mei 2020	Start RT periode 4			
18 mei 2020	Start Taalkwartier periode 5			
12 Mei 2020	Officieel IVIO examen	JVI/RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
Mei 2020	TNT klaarzetten			Toetsen inplannen via www.studimeter.nl voor meer info zie handleiding studimeter.nl

juni 2020	TNT klas 1 TNT klas 3 TNT klas 4 TNT klas 5	RVI/MBR + betreffende docenten		
Juni 2020	Diataal klas 1 Diataal klas 2 Diataal klas 3 Diataal klas 4	RVI/MBR + betreffende docenten		
Juni 2020	In beeld brengen van het taalniveau (zowel op leerling niveau als op schoolniveau). Slagingspercenta ge berekenen IVIO en TNT.	RVI/MBR/JJA	Verantwoording voor management- rapportage JVI.	Uitslagen van IVIO en TNT analyseren.

Schooljaar 2020-2021

Maand/jaar	Wat	Wie	Waarom/ Wat	Hoe
Augustus 2020	TNT klaarzetten voor begin schooljaar	RVI/MBR		Toetsen inplannen via www.studiemeter.nl voor meer info zie handleiding studiemeter.nl
Augustus / september 2020	Tijdens teamvergaderin g extra oefen- en verdiepingsmat eriaal ophalen.	RVI, MBR, AVD, JJA	Alle docenten en mentoren worden weer op scherp gezet.	
September/oktober 2020	TNT klas 1/2/5			
September/oktober 2020	Diataal klas 1			
September/oktober 2020	IVIO Niveautoetsen			
September/oktober 2020	IVIO en TNT analyser en per leerling	RVI/MBR/JJA	Leerlingen inschalen op het juiste niveau en de juiste onderwerpen	Toetsen inplannen via www.studiemeter.nl voor meer info zie handleiding studiemeter.nl
September/oktober 2020	Toetsresultaten en niveaugroepen bespreken met mentoren en docenten.	RVI/MBR/JJA/ betrokken docenten	Mentoren en docenten passen de niveaugroepen toe voor de AVO-lessen en vakspecifieke taallessen.	Excel-sheets en IVIO-uitslagen analyseren.
September 2020	Niveaugroepen bekend	RVI/MBR/JJA		
Oktober/november 2020	- Start Taalkwartier periode 1 - Start RT periode 1			

Oktober 2020	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Oktober 2020	IVIO proefexamens	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober 2020	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober/november 2020	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober/november 2020	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in december.	RVI/PHU		
December 2020	Officieel IVIO examen	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
december 2020/Januari 2021	- Start Taalkwartier Periode 2 - Start RT periode 2			
Januari/februari 2021	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Januari/februari 2021	IVIO proefexamens	RVI + onderwijs- assistenten + betreffende docenten		
Januari/februari 2021	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Januari / februari 2021	Tijdens teamvergadering vragen aan docenten / mentoren wat ervaringen zijn met het extra materiaal. Zijn er aanvullingen of feedback?	RVI/MBR/SHE /JJA	Feedback in kaart brengen om oefen- en verdiepings- materiaal aan te vullen / bij te werken.	
3 februari 2021	Start Taalkwartier periode 3			
Februari 2021	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		

Februari 2021	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in maart.	RVI/PHU		
Maart 2021	Officieel IVIO examen	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
maart 2021	- Start RT Periode 3 - Start Taalkwartier periode 4			
Maart/april 2021	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Maart/april 2021	IVIO proefexamens	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
Maart/april 2021	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
April 2021	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
April 2021	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in mei.	RVI/PHU		
4 mei 2021	- Start RT periode 4 - Start Taalkwartier periode 5			
Mei 2021	Evaluatie extra oefen- en verdiepingsmateriaal tijdens teamvergadering.	RVI/MBR/AVD/JJA		
Mei 2021	TNT klaarzetten			Toetsen inplannen via www.studimeter.nl voor meer info zie handleiding studimeter.nl
juni 2021	TNT klas 1 TNT klas 3 TNT klas 4 TNT klas 5	RVI/MBR + betreffende docenten		

Juni 2021	Diataal klas 1 Diataal klas 2 Diataal klas 3 Diataal klas 4	RVI/MBR + betreffende docenten		
Mei 2021	Officieel IVIO examen	JVI/RVI + onderwijs- assistenten + betreffende docenten		
Juni 2021	In beeld brengen van het taalniveau (zowel op leerling niveau als op schoolniveau). Slagingspercent age berekenen IVIO en TNT.	RVI/MBR/JJA	Verantwoording voor management- rapportage JVI.	Uitslagen van IVIO en TNT analyseren.

Schooljaar 2021-2022

Maand/jaar	Wat	Wie	Waarom/ Wat	Hoe
Augustus 2021	TNT klaarzetten voor begin schooljaar	RVI/MBR		Toetsen inplannen via www.studiemeter.nl voor meer info zie handleiding studiemeter.nl
Augustus / september 2021	Tijdens teamvergaderin g extra oefen- en verdiepingsmat eriaal ophalen.	RVI, MBR, AVD, JJA	Alle docenten en mentoren worden weer op scherp gezet.	
September/oktober 2021	TNT klas 1/2/5			
September/oktober 2021	Diataal klas 1			
September/oktober 2021	IVIO Niveautoetsen			
September/oktober 2021	IVIO en TNT analyser en per leerling	RVI/MBR/JJA	Leerlingen inschalen op het juiste niveau en de juiste onderwerpen	Toetsen inplannen via www.studiemeter.nl voor meer info zie handleiding studiemeter.nl
September/oktober 2021	Toetsresultaten en niveaugroepen bespreken met mentoren en docenten.	RVI/MBR/JJA/ betrokken docenten	Mentoren en docenten passen de niveaugroepen toe voor de AVO-lessen en vakspecifieke taallessen.	Excel-sheets en IVIO-uitslagen analyseren.
September 2021	Niveaugroepen bekend	RVI/MBR/JJA		
Oktober/november 2021	Start Taalkwartier periode 1			

	Start RT periode 1			
Oktober 2021	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Oktober 2021	IVIO proefexamens	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober 2021	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober/november 2021	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Oktober/november 2021	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in december.	RVI/PHU		
December 2021	Officieel IVIO examen	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
december 2021/Januari 2022	- Start Taalkwartier Periode 2 - Start RT periode 2			
Januari/februari 2022	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Januari/februari 2022	IVIO proefexamens	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
Januari/februari 2022	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
Januari / februari 2022	Tijdens teamvergadering vragen aan docenten / mentoren wat ervaringen zijn met het extra materiaal. Zijn er aanvullingen of feedback?	RVI/MBR/SHE/JJA	Feedback in kaart brengen om oefen- en verdiepingsmateriaal aan te vullen / bij te werken.	
3 februari 2022	Start Taalkwartier periode 3			
Februari 2022	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		

Februari 2022	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in maart.	RVI/PHU		
Maart 2022	Officieel IVIO examen	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
maart 2022	- Start RT Periode 3 - Start Taalkwartier periode 4			
Maart/april 2022	IVIO proefexamens klaarleggen	RVI + OA		F:\PCE\IVIO\Proefexamens
Maart/april 2022	IVIO proefexamens	RVI + onderwijs-assistenten + betreffende docenten		
Maart/april 2022	IVIO nakijkmiddag	RVI + betreffende docenten + onderwijsassistenten		
April 2022	Uiterlijke cijfers doorgeven proefexamen IVIO	Betreffende docenten + onderwijsassistenten		
April 2022	Aanmelden leerlingen voor IVIO examen in mei.	RVI/PHU		
4 mei 2022	- Start RT periode 4 - Start Taalkwartier periode 5			
Mei 2022	Evaluatie extra oefen- en verdiepingsmateriaal tijdens teamvergadering.	RVI/MBR/AVD/JJA		
Mei 2022	TNT klaarzetten			Toetsen inplannen via www.studimeter.nl voor meer info zie handleiding studimeter.nl
juni 2022	TNT klas 1 TNT klas 3 TNT klas 4 TNT klas 5	RVI/MBR + betreffende docenten		

Juni 2022	Diataal klas 1 Diataal klas 2 Diataal klas 3 Diataal klas 4	RVI/MBR + betreffende docenten		
Mei 2022	Officieel IVIO examen	JVI/RVI + onderwijs- assistenten + betreffende docenten		
Juni 2022	In beeld brengen van het taalniveau (zowel op leerling niveau als op schoolniveau). Slagingspercent age berekenen IVIO en TNT.	RVI/MBR/JJA	Verantwoording voor management- rapportage JVI.	Uitslagen van IVIO en TNT analyseren.
Juni 2022	Starten met het evalueren en herschrijven van het taalbeleidsplan	RVI/MBR/JJA		

6. Evaluatie en monitoring

Om de kwaliteit van ons (taal)onderwijs te behouden en indien nodig te verbeteren, wordt er regelmatig geëvalueerd. Het taalbeleidsplan wordt jaarlijks geëvalueerd en besproken met de Onderwijswerkgroep (OWG), het management en de personeelsleden. De uitslagen van testen, toetsen en examens worden geanalyseerd door de teamleider en de intern leerlingbegeleiders en worden besproken met de (vak)docenten en mentoren.

Het taalbeleid is, samen met het rekenbeleid, een deelplan in de OWG. Elke vergadering komt het taalbeleid ter sprake, wordt besproken hoe de uitvoering van het beleidsplan verloopt, hoe aan de doelen in het plan wordt gewerkt, in hoeverre deze doelen worden behaald (of haalbaar zijn) en welke zaken eventueel gewijzigd moeten worden ten opzichte van hoe dit in het plan beschreven staat.

De RT en IVIO-trainingen worden om de zes weken geëvalueerd met de docenten en onderwijsassistenten die deze momenten verzorgen en met de leerlingbegeleiders (zij zijn uiteindelijk eindverantwoordelijk voor RT en IVIO). Daarnaast wordt aan de betrokken mentoren en vakdocenten gevraagd in hoeverre zij vooruitgang bij de leerlingen merken en/of waar verder aan gewerkt moet worden.

De resultaten van de TNT worden structureel uitgewerkt in een uitgebreide analyse en gedeeld met de (vak)docenten en mentoren.

Bijlage 1: TNT

De *Taalniveautest (TNT)* is een methodeonafhankelijk online instrument om het niveau Nederlands van de leerling te bepalen. De *TNT* heeft een tweeledige functie:

- Nulmeting: het startniveau Nederlands van de leerling bepalen;
- Voortgangsinstrument: de ontwikkeling van de leerling volgen.

De *TNT* test de kennis van de leerlingen van de volgende vijf vaardigheden: lezen, spelling, stijl, woordkennis en luisteren. De test is geschreven conform de referentieniveaus 1F, 2F, 3F en 4F van de Commissie Meijerink.

Adaptieve test

De *TNT* heeft een adaptief karakter. De docent bepaalt het startniveau van de vragen van de test. De leerling begint per vaardigheid met vragen op het ingestelde niveau. Afhankelijk van de gegeven antwoorden past de niveautest het niveau van de vragen aan het niveau van de leerling aan. De leerling krijgt tijdens de test een zo groot mogelijk deel van de vragen op zijn eigen niveau. Hierdoor wordt de uitslag van de test minder afhankelijk van een enkele vraag en daarmee betrouwbaarder.

Vooraf-test

Zodra een leerling in de niveautest onder 1F-niveau scoort, krijgt hij de mogelijkheid om de Vooraf-test te maken. Het doel van de Vooraf-test is om te bepalen op welke basisvaardigheden een leerling uitvalt. Na afloop van de Vooraf-test kan de docent bepalen op welke onderdelen de leerling extra training en begeleiding nodig heeft. De niveautesten zijn dus niet alleen geschikt voor het mbo en vo, maar ook uitermate geschikt voor het PrO en het vso.

Overzichtelijk resultaat

Na het afronden van de *TNT* kan de leerling direct een certificaat met zijn uitslag downloaden. Voor docenten is er een rapportagemodule beschikbaar, waarmee de resultaten van een individuele leerling of een gehele klas inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Docenten kunnen rapportages maken voor de gehele opleiding, per locatie, per sector, per opleidingsniveau. De resultaten kunnen ze vervolgens vergelijken met het landelijke gemiddelde of het gemiddelde van een locatie of sector binnen de eigen school.

Differentiatie

De *TNT* leent zich uitstekend om leerlingen gedifferentieerd naar hun einddoel te begeleiden. Wanneer met behulp van de *TNT* het startniveau van de leerling is bepaald, kan de docent het individuele vervolgtraject bepalen. Op basis van de individuele startniveaus van de leerlingen kan hij doelmatig en efficiënt inspelen op verschillen tussen leerlingen.

Kenmerken TNT

- Resultaten worden bewaard bij onderbreking;
- De docent heeft geen correctiewerk;
- De docent bepaalt zelf het startniveau van de vragen in de test;
- De niveautest bestaat uit vijf keer maximaal 48 korte taaltaken in de categorieën: lezen, spelling, stijl, woordkennis en luisteren;
- De niveautest is onderverdeeld in twee sessies: 'Lezen, spelling, stijl en woordkennis' en 'Luisteren';

- De niveautest duurt gemiddeld 60 tot 120 minuten;
- De *TNT* werkt adaptief: de test past zich aan het niveau van de gegeven antwoorden aan;
- Na afloop van de volledige test worden de resultaten getoond in een scoretabel. De tabel geeft het resultaat per categorie. De leerling kan een certificaat met zijn resultaten downloaden voor zijn portfolio.

Bijlage 2: Omreken tabel

Basisonderwijs	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8			
VMBO- BBL/- KBL						1 BB 1 KB	2 BB 2 KB	3 BB 3 KB	4 BB 4 KB
VMBO- TL/ HAVO							1 TL/H	2 TL/ H	3 TL/ H
Diataal BLN WSN				31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90
Diataal NIEUW			<636-694	695-710	711-786	787-851	852-917	918-882	983-1064
DLE CEF/ KSE	0-10	11-20	21-30	31-40 A1 KSE 1	41-50 A2 (begin)	51-60 A2 (eind) KSE 2	B1 (begin)	B1 (eind) KSE 3	B2 KSE 4
AVI (oude)	AVI 1	AVI 3	AVI 5	AVI 7	AVI 9				
AVI (nieuwe)	AVI 2 Start - M3 M3- E3	AVI 4 E3- M4 M4- E4	AVI 6 E4- M5 M5- E5	AVI 8 E5- M6 M6-E6	AVI >9 E6-M7 M7-E7-Plus				
Clib niveau		Niveau AA	Niveau A	Niveau B	Niveau B/C				
Meijerink				½ F		1F			2 F
Nieuwsbegrip			BLN 30-38 Niveau AA	BLN 36-45 Niveau A	BLN 40-65 Niveau B	BLN 60- 80 Niveau C	BLN 80-100 Niveau D		
PrOkrant					BLN > 41 PrO- krant				
Methode ABCDE Methode Zuid- Vallei			Niveau AA/A Begrijpend lezen deel 1	Niveau A/B Begrijpend lezen deel 2	Niveau B/C Begrijpend lezen deel 2	Niveau D (+E)	Niveau D + E		
Gem. zinslengte in woorden					< 10	11,5	13	14,5	>15
Gem. woordlengte in letters					<4,7	4,8	5,0	5,2	5,4
% basiswoorden									

NB BLN 27 → niveau AA zelfstandig, A Instructie Vanaf BLN 45 B zelfstandig < 45 instructie Vanaf BLN 65 C zelfstandig < 65 instructie

Bijlage 3: Kerndoelen vanuit StruX

Vanuit StruX wordt aan diverse kerndoelen gewerkt. Deze worden systematisch weergegeven per hoofdstuk.

StruX Taalverzorging deel 1

Kerndoelen uitstroomprofiel arbeid: Nederlandse taal en communicatie	Referentiekader taal 1F
De leerling leert in schriftelijke producten verzorgde taal te gebruiken. Belangrijk hierbij is het correct spellen van frequente woorden.	Alfabetische spelling, met als basis de klank-teken-koppeling Hoofdstuk 1. De leerling: - Benoemt de letters van het alfabet; - (Her)kent en onderscheidt de uitspraak en schrijfwijze van klinkers en medeklinkers. Hoofdstuk 2. De leerling: - Spelt woorden met medeklinker-klinker-medeklinker (m-k-m woorden) met korte klank in het midden (man, bos, pet). Hoofdstuk 3. De leerling: - Spelt m-k-m woorden met een lange klank in het midden (baan, buur, room, keel). Hoofdstuk 4. De leerling: - Verdeelt woorden in lettergrepen; - Spelt tweelettergrepige woorden met open lettergreep (wa-ter, lo-pen). Hoofdstuk 5. De leerling: - Spelt woorden met de tweetekensklanken zoals ie/ei/oe/ei/ui (dier, boek, klein, deur, duif). Hoofdstuk 6. De leerling: - Spelt woorden met mkmm en mmkm (werk, stof). Hoofdstuk 7. De leerling: - Spelt woorden waarin f kan veranderen in v (lief-lieve) en andersom (geloven – ik geloof);

	- Spelt woorden waarin de f aan het einde verdubbelt (stof- stoffen). Hoofdstuk 8. De leerling: - Spelt woorden waarin s kan veranderen in z (huis - huizen) en andersom (niezen – ik nies); - Spelt woorden waarin de s aan het einde verdubbelt (los-losse). Hoofdstuk 9. De leerling: - (Her)kent en onderscheidt woorden met een stomme e; - Spelt woorden met een stomme e. Orthografische spelling, met als basis regels Hoofdstuk 10. De leerling: - Spelt woorden met -ee of -uw aan het einde (puree, ruw). Hoofdstuk 11. De leerling: - spelt woorden met sch- of schr- aan het begin (school, schrift). Alfabetische spelling, met als basis de klank-teken-koppeling Hoofdstuk 12. De leerling: - Spelt woorden met -ch, -cht of -sch aan het einde (pech, nacht, biologisch). Hoofdstuk 13. De leerling: - Spelt woorden met -nk aan het einde (bank). Hoofdstuk 14. De leerling: - Spelt woorden met -ng aan het einde (bang). Hoofdstuk 15. De leerling: - Spelt woorden met -aai, -ooi of -oei aan het einde (haai, mooi, groei). Hoofdstuk 16. De leerling: - Spelt woorden met -eeuw of -ieuw aan het einde (leeuw, nieuw). Hoofdstuk 17. De leerling: - Spelt woorden met -a, -o of -u aan het einde (pagina, auto, menu).
--	---

StruX Taalverzorging deel 2

Kerdoelen uitstroomprofiel arbeid: Nederlandse taal en communicatie	Referentiekader taal 1F
De leerling leert in schriftelijke producten verzorgde taal te gebruiken. Belangrijk hierbij is het correct spellen van frequente woorden.	Orthografische spelling, met als basis regels Hoofdstuk 1. De leerling: - Herkent en gebruik klemtonen. Hoofdstuk 2. De leerling: - Kent de regel en spelt woorden met verdubbeling van medeklinkers (brug – bruggen). Hoofdstuk 3. De leerling: - Kent de regel en spelt woorden met klinker-verenkeling (straat – straten). Hoofdstuk 5. De leerling: - Kent verlengingsregel en past deze toe bij spelling (land- landen; plant-planten). Hoofdstuk 6. De leerling: - Spelt woorden met -el, -em of -er aan het einde. Hoofdstuk 7. De leerling: - Spelt woorden met -de of -te aan het einde. Morfologische spelling: verkleinwoorden, achtervoegsels, meervoudsvorming, voorvoegsels Hoofdstuk 4. De leerling: - Spelt verkleinwoorden met wisseling -ng en -nk (ketting – kettinkje). Hoofdstuk 8. De leerling: - Spelt woorden met de achtervoegsels -lijk en -ig. Hoofdstuk 9. De leerling: - Kent en spelt meervoudsvormen op -en en -s. Hoofdstuk 10. De leerling: - Kent en spelt meervoudsvormen op -a en -i.

	Hoofdstuk 11. De leerling: - (Her)kent en spelt woorden met het voorvoegsel ont-. Hoofdstuk 12. De leerling: - (Her)kent en spelt woorden met het voorvoegsel ver-. Hoofdstuk 13. De leerling: - (Her)kent en spelt woorden met de voorvoegsels ge- en be-.
--	--

StruX Taalverzorging deel 3

Kerdoelen uitstroomprofiel arbeid: Nederlandse taal en communicatie	Referentiekader taal 1F
De leerling leert in schriftelijke producten verzorgde taal te gebruiken. Belangrijk hierbij is het correct spellen van frequente woorden.	Logografische spelling: vaststaande combinaties die als zodanig gekend moeten worden (zonder regelvorming) Hoofdstuk 2. De leerling: - Spelt woorden met -ch of -cht aan het einde. Hoofdstuk 3. De leerling: - Spelt woorden met ei of ij (trein – rijst); - Herkent woorden waarin de ij een stomme e is (behoorlijk). Hoofdstuk 4. De leerling: - Spelt woorden met ou of ouw (stout, vrouw). Hoofdstuk 5. De leerling: - Spelt woorden met au of auw. Hoofdstuk 6. De leerling: - Spelt woorden met -tie; - Spreekt woorden met -tie correct uit. Hoofdstuk 7. De leerling: - Spelt woorden waarin de y een klinker is (baby); - Spelt woorden waarin de y een medeklinker is (yoghurt).

	Hoofdstuk 8. De leerling: - Spelt woorden waarin de oe wordt geschreven als ou (route, douche). Hoofdstuk 9. De leerling: - Spelt woorden waarin de t wordt geschreven als th. Hoofdstuk 10. De leerling: - Spelt woorden waarin de c wordt uitgesproken als k (contact); - Spelt woorden waarin de c wordt uitgesproken als s (precies). Hoofdstuk 11. De leerling: - Spelt woorden waarin de letter x wordt uitgesproken als ks (taxi). Hoofdstuk 12. De leerling: - Spelt woorden waarin de lettercombinatie ch wordt uitgesproken als sj (chocola, chef); - Spelt woorden waarin de lettercombinatie ch wordt uitgesproken als ch (lach, chloor). Hoofdstuk 13. De leerling: - Spelt woorden waarin de s wordt geschreven als c (precies). Hoofdstuk 14. De leerling: - Spelt woorden waarin de ie wordt geschreven als i (liter, januari). Hoofdstuk 15. De leerling: - Spelt woorden waarin de zj wordt geschreven als g (horloge, geleij). Morfologische spelling: verkleinwoorden Hoofdstuk 16. De leerling: - Spelt verkleinwoorden met -ootje, -eetje of -uutje. Hoofdstuk 17. De leerling: - Herkent en gebruikt veelvoorkomende afkortingen (a.u.b., m.a.w. tc, cd).
--	---

	Hoofdstuk 18. De leerling: - Herkent en spelt veel voorkomende Franse en Engelse leenwoorden (cadeau, trottoir, team, cake). Hoofdstuk 19. De leerling: - Herkent samengestelde woorden.
--	--

Bijlage 4: Strategieënboek

Op basis van de werkboeken van Deviant zijn voor alle werkboeken die binnen HPC Centrum worden gebruikt strategieënboeken gemaakt. Een strategieënboek is een bundel van alle strategieën en instructies die worden beschreven in het werkboek. Dit biedt zowel de vakdocent als de mentor en alle overige personeelsleden handvatten hoe deze strategieën en taalvaardigheden aangeboden kunnen worden, zodat de leerlingen dit op een eenduidige manier aangeleerd krijgen.

De strategieënboeken zijn in te zien op de F-schijf.